

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Library
of the
University of Wisconsin

Ludvig Holberg

www.libtool.com.cn

Den politiske Randstaber.

Med Billeder af W. Mæstrand.

Kjebenhavn. B. E. E. Bød

E. B.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

3die Act, 2den Scene.

Herman von Bremen. Aflegger min Hilsen og Taksigelse til det
loblige Raad og forfitrer dem om min Protection.

Ludvig Holberg:

www.libtool.com.cn

Den politiske Kandestøber.

Comoedie.

J. L. Siebenbergs Textrevision.

Med Billede af W. Marstrand.

Kjøbenhavn 1899.

Forlagt af Universitetsboghandler G. E. C. Gad.

Trykt hos Nielsen & Lydiche.

Hoved-Personerne udi Comoedien.

Herman von Bremen.

Geste, hans Hustru.

Engelke, hans Datter.

Antonius, hendes Bøhler.

Henrich, Tieneren

Aneke, Pigen.

forestilled første Gang paa den danske Skueplads 1722.

ACTUS I.

Scen. 1.

Antonius.

36
117
98

Jeg kand svære paa at mit Hierte sidder mig i min Hals; thi jeg skal tale med Mester Herman og begiære hans Datter, som jeg længe har været forlovet med, men hemmelig. Dette er den tredie Gang, jeg har været paa Veyen, men er gaaen tilbage igien. Var det ikke for Skam Skyld og den Bebrejdelse, jeg maa lide af min Moer, saa gif det ligesaa til denne Gang. Det er en naturlig Feyl og Frygtagtighed, som jeg ikke let kand overvinde; hver Gang jeg vil banke paa Døren, er det ligesom een vil holde min Haand tilbage. Men frist Mod, Antonius! er halv Tæring; det hjælper ikke, du maa dertil. Jeg maa pynte lidt paa mig først; thi Folt siger, at Mester Herman er bleven curiøst paa nogen Tiid. Han tar sin Hals-Klub af, og binder den om igien, tar en Kam af Kommen, og læmmer sit Haar, børster sine Stoe. Nu troer jeg nok, at jeg saa vidt kand passere; nu maa jeg banke paa. See, saa sandt jeg er ærlig, er det ikke ligesom een holder min Haand. Ey, corrafi, Antonius! jeg veed, du har jo intet Ondt giort. Jeg kand jo ikke faae meer end ney.

Banter paa.

Scen. 2.

Henrich. Antonius.

Henrich. æbende paa et Smørre-Brød. Serviteur, Mester Antoni! Hvem vil I tale med?

Antonius. Jeg vilde tale med Mester Herman, om han var alleene.

Henrich. Jo mænd, han er endelig alleene, men sidder og læser.

Antonius. Da er han meer gddfrygtig end jeg.

Henrich. Dersom der kom en Forordning ud, at Hercules skulde være en Postill, saa troer jeg, han skulde kunde præle, naar det skulde være.

Antonius. Men har han saa Stunder formedelt sit Arbejd at læse i saadane Bøger?

Henrich. I skal agte, at Høsbond har to Bestillinger: Han er baade Randestøber og Politicus.

Antonius. Det rimer sig meget libet sammen.

Henrich. Vi har og merket det samme; thi naar han gjør noget Arbejd, som fielden skeer, saa seer det saa politisk ud, at vi maa støbe det om igien. Men vil I ellers tale med ham, saa kand I gaae lige ind i daglig Stuen.

Antonius. Jeg har et vigtigt Ærende, Henrich! thi, mellem os at sige, saa vil jeg begiære hans Datter, som jeg saalænge har været forlovet med.

Henrich. Det er sandt, det er min Troe et vigtigt Ærende. Men hør, Mester Antoni! I maa ikke tage ilde op, at jeg varer jer om en Ting: Vil I tænke paa at jer Ansøgning skal lykkes, da maa I sette jere Ord paa Skruer og føre en ziirlig Tale; thi han er bleven forbandet curiøst paa nogen Tiid.

Antonius. Nej saa mænd gjør jeg ey, Henrich! jeg er en god ærlig Handværksmand, som ingen Complimentationer har lært. Jeg siger kun slet og ret, at jeg har Elskov til hans Datter, og begiærer hende til Hustru.

11. Hercules] Hercules, en tydsk politisk Roman. — 15. agte] agte paa, lægge Mærke til.

Henrich. Ikke andet? Ja saa skal jeg give min Hals, om I saaer hende. I det ringeste maa I begynde jer Tale af det Ord: Saa som eller Efter som. I skal agte, Mester Antoni! at I har med en studeret Mand at bestille, der læser Dag og Nat politiske Bøger, saa han maa blive gall. Det meste, han paa nogen Tiid har haft at dable paa Folkene her i Huset, er, at der er saadant gemeent Væsen hos os alle, besynderlig hos mig, hvillen han aldrig nævner, uden han kalder mig: Din liberlige gemene Slynge. Han vilde endelig med Dievels Magt forleden Uge, at Mutter skulde gaa med Adriane; skønt han kom ingen Vey dermed, thi Mutter er en gudfrygtig gammeldags Kone, som heller lod sit Liv, end lagde sin flasket Trøye af. Han gaaer frugtommelig med noget, hvad Pokker det ogsaa er; derfor, om I vil lykkes i jer Frierah, saa maa I følge mit Raad.

Antonius. Jeg agter min Troe ingen Slingring, men gaaer lige til.

Scen. 3.

Henrich alene.

Den største Vanskelighed ved at frie er at hitte paa hvorledes man skal begynde sin Tale; Jeg har selv een gang gaaet paa Frierie, men kunde i fiorten Dage ikke hitte paa hvad jeg skulde sige. Jeg vidste nok, at man skulde begynde Talen af det Ord: Saa som eller Efter som; men det var U-lykken, at jeg ikke kunde hitte paa andre Ord at hefte til dette Saa som. Jeg gab derfor ikke plage mig længer dermed, men gik hen og købte mig en Formular hos Jacob Stole-Mester for 8 sk., thi han sælger Stykket saaledes; men det løb forbandet galt af for mig, thi da jeg kom midt udi Talen, kunde jeg ikke hitte paa Resten, og jeg undsaar mig ved at

12. Adriane] Adriene eller Adrienne, en opfæstet fortal aaben Stæbjele. — 14. flasket Trøye] Flasketrøie, en Trøie med Stjæder, udfaarne i Flige (Flaster).

tage Papiret op af Lommen. Jeg har kundet prosect
føre den Tale baade før og siden som mit Fader Vor,
men da jeg skulde bruge den for Alvor, kom den i Vag-
laas for mig. Den var saaledes:

Næst tjenstlig Salutens. Hilsen er jeg Henrik
Andersen af velberaad Hu, Drift og Tilskyndelse
hidkommen at lade eder vide, at jeg er ey meer af
Stot og Steen end andre; og saasom alting i
Verden finder hos sig Elskov, endogsaa umælende
Bester, altsaa er jeg med Gud og Gien hid-
kommen uværdig at begiære og forlange eder til
min hiertens Merkierefte.

Vil nogen give mig 8 R. igien, vil jeg overlade den.
Den er ærlig de Penge værd; thi jeg skulde vilde mig
ind, at hvo der fører saadan Tale, kand faae hvilken
brød Mand's Datter han forlanger. Men der kommer
Batter, jeg maa løbe.

Scen. 4.

Herman von Bremen. Antonius.

Herman. Han skal have Tak, Monsieur Antonius!
for sit gode Tilbud; han er en smuk stikkelig Karl, jeg
troer nok, min Datter kunde være vel holden med ham.
Men jeg vilde gjerne have een til Sviger-Søn, der har
studeret sine Politica.

Antonius. Min kiære Monsieur Herman von
Bremen! men man kand ikke søde Rone og Børn dermed.

Herman. Ikke det? Mener I, at jeg har i Sinde
at døe Randstøber? I skal see det, inden et halv Aar
gaaer til Ende. Jeg haaber, naar jeg har læset den
Europæiske Herold igiennem, at man skal nøde mig til
at tage en Plads an i Raadet. Den politiske Nachrich
kand jeg allerede paa mine Fingre; men den vil ikke
forflaae. Skal faae Autor, han maatte have giort den
noget vidtløftigere. I kender vel den Bog?

30. den europæiske Herold; 31. Den politiske Nach-
rich] to tydske historiske Beskrivelser af de europæiske Stater.

Antonius. Nej jeg gjør ikke.

Herman. Da skal jeg laane jer min, den er saa god, som den er liden; all min hele Politica har jeg af den Bog samt af Hercules og Herculisus.

Antonius. Den sidste er jo kun en Roman?

Herman. Ja det er sandt nok; gid Verden var fuld af saadane Romaner. Jeg var paa en vis Sted forgangen Dag, hvor en fornemme Mand hvilede mig i Ørene: Hvo der har læst den Bog med Forstand, kand forestaae den største Bestilling, ja regiere et heelt Land.

Antonius. Ja Vatter! naar jeg skal slaae mig til Læsning, forsjømmer jeg mit Handværk dermed.

Herman. Jeg siger jer, Monsieur: jeg agter ikke længe at blive ved Randstøberiet. Jeg burte for længe siden at have forladt det; thi hundrede brave Mænd her i Byen har sagt mig: Herman von Bremen! I burde være noget andet. Ja det er ikke længer siden end forgangen Dag, at en Vormester lod i Raadet falde disse Ord: Herman von Bremen kunde nok tiene til andet end Randstøber; den Mand har det inde, som mange af os i Raadet selv maa lede efter. Hvoraf I kand slutte, at jeg ikke dør Randstøber. Vil derfor gierne have een til Sviger-Søn, der legger sig efter Stats-Sager, saasom jeg haaber med Tiden, at baade han og jeg skal komme i Raadet. Vil I nu begynde paa den politiske Nachtsch, saa vil jeg examinere jer hver Løverdags-Aften, hvor vidt I er avanceret.

Antonius. Nej min Troe vil jeg ikke; jeg er for gammel til at gaae i Stole igien paa nye.

Herman. Ja saa er I og ikke stabt til at være min Sviger-Søn. Adieu!

Scen. 5.

Geske. von Bremens Kone. Antonius.

Geske. Det er forstreffeligt med min Mand, han er aldrig inde og tar vare paa sit Arbejde; jeg vilde

4. Herculisus] en tydt politisk Roman.

give noget Got til at jeg kunde faae at vide, hvor han har sin Gang. Men see, Monsieur Antonius! gaaer han her alleene? Vil han ikke komme ind?

Antonius. Nej, Tak Mutter! jeg er for ringe dertil.

Geske. Eh, hvad er det for Snak?

Antonius. Jer Mand har faaet politiske Griller, og gaaer med en Vormester i Maben. Han kaster paa Rasken af Handverts-Folk som jeg og mine Vige; han bilder sig ind, at han er klogere end Notarius Politicus selv.

Geske. Den Nar, den Gæst, vil I agte ham? Jeg troer før, han bliver Staader og kommer til at bette sit Brød, end han blir Vormester. Kiære Antonius! I skal ikke agte ham, og lad ikke den Gudhed falde, som I har for min Datter.

Antonius. Von Bremen svær paa at hun skal ingen have uden en Politicus.

Geske. Jeg skal før vride Halsen om paa hende, end hun skal faae en Politicus. I gamle Dage kaldte man jo en Skelm en Politicus.

Antonius. Jeg agter ikke heller at blive saadan een; jeg vil nære mig redelig med mit Hiulmagerie. Det gav min salig Fader sit daglig Brød, og jeg haaber det skal ogsaa føde mig. Men her kommer en Dreng, som vil vist tale med jer.

Geske. Hvad vil I, mit Barn?

Drengen. Jeg vilde gjerne tale med Mester Herman.

Geske. Han er ikke hjemme; vil I sige mig det?

Drengen. Jeg skulde høre fra vor Madame, om det Fad var færdig, som hun bestilte for 3 Uger siden; vi har haft ti og ti Bud derom, men man opholder os kun med Snak.

Geske. Veed jer Madame, min Søn! at hun ikke bliver breed, det skal blive vist færdig til i Morgen.

En anden Dreng. Jeg skulde fornemme eengang

for alle, om de Tøllertener skuld blive færdige. De kunde have været gjort og opslidte, siden vi bestilte dem. Mutter svor paa at I saaer ikke saa hastig Arbejde for os igien.

Geske. Hør, mit hierte Barn! naar I bestiller noget herefter, skal I bestille det hos mig; Min Mand har somme Tider nogle Sviin paa Skoven, saa det gjør ingen Gode at tale med ham derom. Troe mig paa mine Ord, det skal blive færdigt paa Løverbag. Adieu! Her seer I, min kiære Antonius! hvorledes det gaaer til i vort Huus. Vi mister ved min Mand's Forsømmelse eet Arbejd efter et andet.

Antonius. Er han da aldrig hjemme?

Geske. Sielven; og naar han er hjemme, bygger han Casteller i Luften, saa at han har ingen Tanke til Arbejd. Jeg forlanger intet af ham, uden at han vil have Indseende med Folkene; thi naar han gjør noget, maa Svennene gjøre det om igien. See der er Henrich, han skal tilstaae mine Ord.

Scen. 6.

Henrich. Geske. Antonius.

Henrich. Her er Manden ude, Mutter! som skal have Penge for de 8 Tønder Rull, vi fik i Gaar.

Geske. Ja hvor skal jeg tage Pengene fra? Han saaer at vie, til min Mand kommer hjem. Skand du ikke sige mig, hvor min Mand har sin Gang om Dagen?

Henrich. Om Mutter vilde holde reen Mund, skulde jeg nok sige det.

Geske. Jeg svær dig til, Henrich! at jeg ikke skal røbe dig.

Henrich. Der holdes alle Dage et Collegium, som de kalder Collegium Polemiticum, hvor over tolv Personer kommer sammen og snakker om Stats-Sager.

Geske. Hvor holdes den Forsamling?

Henrich. Mutter maa ikke kalde det Forsamling, det heder Collegium.

Geske. Hvor holdes da det Collegium?

Henrich. Det holdes regelviis nu hos een, nu hos en anden; i Dag (men ikke mine Ord igien) skal det holdes her.

Geske. Ha ha, nu begriber jeg, hvorfor han vil have mig ud i Dag at besøge Smedens Kone Arianke.

Henrich. Mutter land nok gaae ud, men komme tilbage om en Time og overrumple dem. I Gaar holdtes samme Collegium hos Jens Øltapper; der saae jeg dem alle sidde ved et Bord og Hosbond ved Bord-Enden.

Geske. Kiendte du nogle af dem?

Henrich. Ja mænd, jeg kiender dem alle; lad see: Hosbond og Borten i Huset var to, Frands Parykmager 3, Christopher Maler 4, Gilbert Tapetmager 5, Christian Farver 6, Bert Bundtmager 7, Henning Brygger 8, Sivert Posetiger 9, Niels Skrivemester 10, David Skolemester 11, og Michart Bøstenbinder 12.

Antonius. Det er alle nogle fede Karle at tale om Stats=Sager. Hørte I ikke hvad de talede?

Henrich. Jeg hørte det nok, men jeg forstod kun lidt deraf; jeg hørte nok, at de satte Kyslere, Konger og Thur-Førster af og andre i deres Sted igien. Nu talede de om Told, nu om Accise og Consumption, nu om udhygtige Folk, som var i Raadet, nu om Hamburgs Opkomst og Handelsens Forfremmelse, nu fastede de op i Bøger, nu ligede de udi Landfarte. Michart Bøstenbinder sad med en Tandstifter i Haanden, saa jeg troer, han maa være Secreteer i Raadet.

Antonius. Ha ha ha! Det første jeg møder ham, skal jeg min Troe sige: God Dag, Herr Secreteer!

Henrich. Ja men ikke mine Ord igien; gib Haanden have med de Folk at bestille, som kand sette Konger og Førster, ja Bormester og Raad selv af.

Geske. Taler min Mand ogsaa med?

Henrich. Ikke meget, han sidder kun og grunder, og tar Snuus=Tobak, medens de andre taler, og naar de har udtalet, deciderer han.

Geske. Kiendte han dig ikke da?

Henrich. Han saae mig ikke, thi jeg var i en

anden Stue; og omendstjont han havde seet mig, saa havde hans Høghed ikke tilladt ham at kiende mig, thi han havde en Mine som en Kreds-Oberst, som den øverste Vormester, naar han gir Audjence til en Minister. Folk, saa snart de komme i Collegier, saaer ligesom en Taage for Øynene, saa de ikke kand see end deres beste Venner.

Geske. Ach jeg arme Menneſte! den Mand fører os viſt i U-lykke, om Vormester og Raad saaer at vide ſaadant, at han ſidder og reformerer Staten. De gode Mænd vil ingen Reformation have her i Hamborg. See kun til, om vi ikke ſaaer Bagt for vort Huus, før end vi veed et Ord deraf, og min gode Herman von Bremen blir trækket i Fængſel.

Henrich. Det kand nok ſtee; thi Raadet har aldrig haft meer at ſige end nu, ſiden den Tiid Kreds-Tropperne laae udi Hamborg. Det hele Borgerſtab er ikke mægtig til at tage ham i Forſvar.

Antonius. Lapperie! Det er kun at lee af ſaadane Karle; hvad kand en Randeſtøber, en Maler eller Børſtenbinder vide af Stats-Sager? Raadet vil heller divertere ſig end blive bange derover.

Geske. Jeg vil ſee til, om jeg kand overrumple dem. Lad os gaae ind ſaalænge.

ACTUS II.

Scen. 1.

Collegium Politicum. Henrich. Herman.

Herman. Henrich! lav nu alting færdig, Kruus og Piber paa Bordet. Ret nu har vi dem.

3. Kreds-Oberst] Anfører for Krigskontingentet fra en tydtſk Rigskreds. — 6. end] endog, ſelv. — 15-16. Raadet har aldrig haft meer at ſige o. ſ. v.] 3 Anledning af langvarige, heftige Uenigheder imellem Raadet og Borgerſtabet i Hamborg indlagdes ſamneſteds i Maren 1708—1712 de nedersachſiſke Kreds-tropper, for at bringe Borgerſtabet til Føielighed.

Henrich gjør alting særdbig. Een kommer ind efter en anden. De sætter sig ned ved Bordet og Herman von Bremen ved Bordenden.

Herman. Velkommen allesammen! I gode Mænd hvor var det, vi. slap sidst?

Richard Børstenbinder. Det var vist om Tydsklands Interesse.

Gert Buntmager. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Det vil altsammen give sig paa neste Rigsdag. Gid jeg var der en Time; Jeg vilde visse Chur-Førsten af Maynz noget i Ørene, som han skulde takke mig for. De got Folk veed ikke, hvorudi Tydsklands Interesse bestaaer. Hvor har man nogen Tiid hørt en kejserlig Residens-Stad som Wien uden Flode eller i det ringeste uden Galleyer? De kunde nok holde en Kriigs-Flode til Rigets Forsvar; der gives jo nok Kriigssteur og nok Rømer-Monathen dertil. See om ikke Tyrken er klogere. Vi land aldrig lære bedre at føre Krig end af ham. Der er jo Stove nok baade i Øster-Rige og Prag, der som man kun vil bruge dem enten til Skibe eller til Master. Havde vi en Flode i Øster-Rige eller Prag, da lod nok Tyrken eller Frankmanden fare at belejre Wien, og vi kunde gaae lige til Constantinopel. Men ingen tænker paa saadant.

Sivert Pose-Riger. Nej aldrig nogen Moers Sæl. Vore Forfædre har været langt klogere. Det kommer alt paa Anstalter. Tydskland er ikke større nu, end det var i gamle Dage, da vi ikke alleene forsvarede os berømmelig mod alle vore Naboer, men endog tog ind store Stykker af Frankerige, og belejrede Paris selv baade til Lands og Vands.

Frank Barytmager. Men Paris er jo ingen Søe-Sted.

Sivert Pose-Riger. Saa maa jeg da forstaae mit Landkort meget ilde. Jeg veed nok, hvor Paris ligger. Saaledes ligger jo England, ret her hvor jeg

17. Rømer-Monathen] en vis Krigsskat. — 26-27. Det kommer alt paa Anstalter] det kommer alt an paa, hvilke Foranstaltninger der træffes; ikke større] ikke vanskeligere at forsvare.

holder min Finger, her løber jo Canallien, her ligger Bordenus, og her Paris.

Frank Barykmager. Nej Bruder! her ligger jo Tydskland, og her strax ved Frankerig, som er landfast med Tydskland, ergo land jo Paris ingen Søested være.

Sibert. Er der da intet Hav ved Frankerig?

Frank. Nej vist; en Frankmand, som ikke har reyst uden Lands, veed aldrig hverten af Skibe eller Baade at sige. Spør kun Mester Herman. Er det ikke, som jeg siger, Mester Herman?

Herman. Jeg skal strax stille Trætten. Henrich! laan os Landkort[et] over Europa, Dandwarts Landkort.

Berten. Der har J eet, men det er noget i Stykker.

Herman. Det vil ikke sige. Jeg veed nok, hvor Paris ligger, men vil kun have Landkortet for at overbevise de andre. Seer J nu, Sibert! her ligger Tydskland.

Sibert. Det er ret nok; jeg fandt see det paa Donaustrømmen, som ligger her.

J det han peger paa Donaustrømmen, støder han Kruset om med Albuen, saa at Landkortet forderves.

Berten. Den Donaustrøm løb noget for stærk.

De leer allesammen: Ha ha ha!

[Herman]. Hør, got Folk! vi taler saa meget om fremmede Sager, lad os tale noget om Hamborg; den Materie fandt flye os nok at bestille. Jeg har tit tænkt paa hvoraft det kommer, at vi ingen Stæder har udi Indien, men skal købe de Varer af andre. Det er en Sag, som Bormester og Raad nok burte betænke.

Richart Børstenbinder. Tal ikke om Bormester og Raad, skal vi bide, til de tænker derpaa, kommer vi til at bide længe. Her udi Hamburg berømmes

13. Dandwarts Landkort] Danderts Landkort, der vare simple og billige, brugtes dengang sædvanligt. — 14. Berten.] 3 Stykkets første Udgave holdes Collegium Politicum ikke hos Herman, men paa et Bærtshuus. Holberg har ved Forandringen glemt at slerne „Berten“ ligesom at foretage et Par andre mindre Rettelser.

en Bormester alleene deraf, at han fandt holde det lovlige Borgerftab i Tvang.

Herman. Jeg mener, I gode Mænd! at det endnu ikke er for fildig; thi hvorfor ftulde ikke Kongen af Indien unde os faavel Handel fom Hollænderne, hvilte har intet at føre bid hen uden Oft og Smør, fom gemeenligen blir forderbet paa Behen? Jeg holder for, at vi gjorde vel, om vi indgav et Forflag til Raadet derom. Hvor mange er vi her famlede?

Berten. Vi ere kun 6; thi de andre 6 troer jeg ikke kommer mere.

Herman. Det er alt nok. Hvad er jer Mening, Herr Bert? lad os votere.

Berten. Jeg er gandske ikke for det Forflag; thi flige Kexer bringer mange got Folt af Staden, fom jeg har en daglig Stilling af.

Sivert Poſe-Riger. Jeg holder for, man bør ſee meer paa Stadens Optrøft end fin egen Interette, og at Meſter Hermans Forflag er det hypperligſte, fom nogen Tid fandt gøres. Jo mere Handel vi driver, jo meer maa jo Staden florere; jo flere Skibe der kommer hid, jo bedre er det ogſaa for os ſmaa Betientere. Dog det ſidſte er ikke meeft Marſag, at jeg raader til dette Forflag, men Stadens Tarv og Fremgang driver mig alleene til at recommendere ſaadant.

Gert Buntmager. Jeg fandt aldeles ikke ſamtykke dette Forflag, men raader heller til Compagniers Oprettelſer paa Grønland og Strat Davids, thi ſaadan Handel er Staden langt nyttigere og bedre.

Franz Knivſmed. Jeg merker, at Hertens Votum ſigter meer til egen Nytte end Republikvens Beſte; thi til de Indianſke Kexer trænger man ikke ſaa meget til Buntmageren, fom til de Nordiſke Kexer. Jeg for min Part holder for, at den Indianſke Handel overgaaer alle udi Vigtighed; thi udi Indien fandt man undertiden for en Kniv, Gaffel eller Sax ſaae af de Vilde et Stykke Guld, fom veyer ligesaa meget. Vi maa mage det ſaa,

at de Forslag, vi gier ind for Raadet, ikke lugter af egen Nytte; thi ellers kommer vi ingen Vey dermed.

Richard Børstenbinder. Jeg er af samme Mening som Niels Skriver.

Herman. Du voterer som en Børstenbinder; Niels Skriver er jo ikke tilstæde. Men hvad vil den Kvinde herinde? Det er min Troe min Kone.

Scen. 2.

Geske. Collegium Politicuum.

Geske. Er I her, Dagdriver? Det var nok saa got, at I arbejdede noget, eller i det ringeste at I havde Indseende med jer Folk; vi mister eet Arbeid efter et andet ved jer Forsømmelse.

Herman. Tie stille, Kone! du blir Frue Børstemesters, før du veedst et Ord deraf. Mener du, at jeg gaaer ud for Tiids-Fordriv? Jo jo, jeg har ti Gange meer Arbejde end I alle udi Huset; I andre arbejder kun med Hænderne, men jeg med Hiernen.

Geske. Alle galne Folk gjør ligeledes, de bygge som I Casteller i Luften, og bryder Hiernen med Galsskab og Giaefferie, indbildende sig at gjøre vigtige Ting, da det dog i sig selv er intet.

Gert Buntmager. Var det min Kone, hun skulde ikke tale [saa] meer end eengang.

Herman. Ey, Gert! det maa en Politicus ikke agte. For et Aar eller 3 havde jeg smurt min Kones Ryg for saadane Ord; men siden den Tiid, jeg har begyndt at lise i politiske Bøger, har jeg lært at foragte saadant. Qui nescit simulare, nescit regnare, siger en gammel Politicus, som ingen Gæf var; jeg troer, han heedte Agrippa eller Albertus Magnus; thi det er Fundament til all Politik i Verden, thi hvo der ikke fand

31. Agrippa eller Albertus Magnus] Navnene paa disse to, forbum høitberømte Polyhistorer fra Middelalderen, begge ansete for Dyrlere af den sorte Kunst, vare paa Holbergs Tid endnu neppe gaaede i Forglemmelse hos Mængden. Den anførte Sætning tillægges i Holbergs Helteinde-Historier Jacob I. af England.

Den politiske Randstøber.

taale at høre et ondt Ord af en hidfig og gall Rone, duer ikke til nogen høy Bestilling. Raalbsindighed er den allerførste Dyd og den Edelsteen, som meest pryder Regenter og Øvrighed. Derfor holder jeg for, at ingen burte komme her i Staden at sidde udi Raadet, førend han havde giort Prøve paa sin Raalbsindighed og ladet see, at han baade kunde tage imod Skieldzord, Hug og Ørefigen. Jeg er af Naturen hidfig, men jeg stræber at overvinde det ved Studering. Jeg har læset udi Fortalen af en Bog, som heder: Der politiske Stodfisch, at naar een blir overvældet af Brede, skal han tælle til tyve, imidlertid gaaer ofte Bredden over.

Gert. Det kunde ikke hjælpe mig, om jeg taalte til hundrede.

Herman. Ja saa duer J ikke til andet end til at være Subaltern. Henrich! giv min Rone et Kruus Øl ved det lille Bord.

Geske. Ey, du Slyngel! mener du, at jeg er kommen hid for at drikke?

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. Nu er det alt over. Hør, Mutter! du maa ikke tale saa haardt til din Mand, det lader saa farlig gemeent.

Geske. Er det da fornemme at betle? Har enhver Rone ikke Marsag til at stielde, naar hun har saadan Dagdriver til Mand, der saaledes forsømmer sit Huus, og lader Hustru og Børn lide Nød?

Herman. Henrich! giv hende da et Glas Brænde-Viin; thi hun har forivret sig.

Geske. Henrich! giv min Mand, den Slyngel, et Par Ørefigen.

Henrich. Det maa J selv gjøre; jeg betaffer mig ellers for saadan Commisfion.

Geske. Saa tør jeg gjøre det selv.

Hun gier ham Ørefigen.

9. Studering] Eftertanke, Selvbetragtning. — 10. Der politiske Stodfisch] en i sin Tid bekjendt Kjærligheds-Roman, i hvis Fortale Intet af det Omtalte findes.

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, til 20. Han lader som han vil staae igien, men begynder paa nye at tælle til 20. Havde jeg ikke været en Politicus, saa skulde du have faaet Stam.

Gert Bundtmager. Vil I ikke holde jer Rone i Ave, saa skal jeg. Fort herud, herud!

Geste stierder udenfor.

Scen. 3.

Collegium Politicuum.

Gert Bundtmager. Jeg skal lære hende at holde sig smukt hiemme en anden Gang. Det bekiender jeg, er det politiskt at lade sig trække efter Haaret af sin Rone, saa blir jeg aldrig Politicus.

Herman. Ach ach, qvi nescit simulare, nescit regnare; det er let talt, men ikke ret let practiceret. Jeg bekiender, det var en stor Spot, min Rone gjorde mig; jeg troer, jeg løber endnu ud efter hende og prygler hende paa Gaden. Dog 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. Nu er det over; lad os nu tale om andre Sager.

Franz. Dvindfolk har alt for meget at sige her i Hamborg.

Gert. Ja det er sandt; jeg har tit tænkt paa at giøre et Forslag derom. Men det er vanskeligt at legge sig ud med dem. Forslaget er ellers got nok.

Herman. Hvorledes er det Forslag?

Gert. Det bestaaer af saa Artifler. 1. Bilde jeg, at Egtteffabs-Contract skulde ikke være ævig, men gøres paa visse Aar, saa at naar Manden var ikke fornøjet med sin Rone, kunde han slutte nye Contract med en anden, men skulde være forbunden ligesom med Huus-Behe at sige hende op et Fierding-Aar før Fardag, som skulde være ved Paaske eller Michaelis Tider; hvis han var fornøjet med hende, kunde Contracten forlænges. Troe mig, om saadan Lov blev giort, der skulde ikke findes een ond Rone i Hamborg, men enhver skulde beslitte sig paa at gaae sin Mand under Øyen for at

have Contracten forlænget. Har I gode Mænd noget at sige imod den Artikel? Frank! du smiler saa skalkagtig, du har vist noget at sige derimod; lad os høre.

Frank. Men kunde ikke en Kone undertiden finde sin Regning ved at blive skildt ved en Mand, som enten var ond imod hende, eller som var en Dagdriver, der alleene aad og drak, og intet vilde arbejde til Kones og Børns Underhold? Eller hun kunde faae Lyft til en anden og gøre Manden alting saa broget, at han mod sit Forsæt lod hende fare. Jeg holder for, at større Ulempheder kand rejse sig af saadant, der er jo Midler til at tvinge en Kone med. Vilde enhver som I, Mester Herman! naar han faaer et Ørefigen, give sig til at tælle til tyve, saa fik vi en Hob skønne Koner. Jeg holder uforgribelig for, det bedste Middel er, naar en Kone er halsthyrt, at Manden truer hende med at ligge alleene og ingen Seng at søge med hende, indtil hun bedrer sig.

Gert Bundtmager. Det kunde jeg ikke holde. Mangen Mand kand lige saa lidet stikke sig derudi som Konen.

Frank. Saa kand jo Manden gaae extra.

Gert. Saa kand jo Konen og gaae extra.

Frank. Men Gert! lad os høre de andre Artikler.

Gert. Ja see, om han gjorde det. Du har maa-ster Lyft at skiemte mere; intet er saa got, man jo har noget at sige derimod.

Herman. Lad os nu tale om andre Sager. Folk, som hørte os tale, skulde tænke, vi holdt Consistorium eller Tamper-Ret. Jeg tænkte paa i Nat, da jeg ikke kunde sove, hvorledes Regjeringen i Hamborg best kunde indrettes, saa visse Familier, hvorudi Folk hidtilbogs ligesom sædes til Vormestere og Raads-Herrer, kunde udelukkes fra den høieste Øvrigheds Værdighed og en

30—31. Consistorium eller Tamper-Ret] Tamper-Retten var en af Consistorium ved Kjøbenhavns Universitet bestaaende Ret, som dømte i Ægtefælts-Sager.

fuldkommen Frihed indføres. Jeg tænkte, man skulde velgivelig tage Vormestere nu af eet Laug, nu af et andet, saa blev samptlige Borgerstab deelagtig udi Regieringen, og alle Stænder kom til at florere; thi for Exempel, naar en Guld-Smed blev Vormester, saae han paa Guld-Smedenes Interesse, en Skræbber paa Stræbbernes Opkomst, en Randstøber paa Randstøbernes, og ingen skulde være Borgemeister længer end en Maaned, paa det at eet Laug skulde ikke florere meer end et andet. Naar Regieringen saaledes blev indrettet, kunde vi kaldes et ret frit Folk.

Tutti. Det Forslag er herligt; Mester Herman! J taler som en Salomon.

Franz Knib-Smed. Det Forslag er got nok; Men = = =

Gert Bundtmager. Du kommer altid med dit Men; jeg troer, enten din Far eller Moer har været Mennist.

Herman. Lad ham kun sige sin Mening. Hvad vilst du sige? Hvad mener du med det Men?

Franz. Jeg tænker, mon det ikke skulde være vanskeligt iblant at saae en god Vormester af et hver Håndtverks-Laug? Mester Herman er god nok, thi han er vel studeret; men hvor finder vi, naar han er død, blant Randstøberne en anden, der duer til saadant Regimente? thi naar Republiken er kommen paa Ræ, er det ikke saa let at støbe den om igien i en anden Form, som at støbe en Tallerken eller en Kande om, naar den er forderbet.

Gert. Ach Paffetel! vi finder nok dygtige Mænd endogsaa blant Håndtverks-Folk.

Herman. Hør, Franz! du est endnu en ung Mand, og derfor ikke kand see saa dybt udi en Ting endnu som vi andre; hvorvel jeg merker, du har et got Hovet, og med Tiden kand blive til noget. Jeg vil kun kortelig forestille dig, at denne din Instanz har

18. Mennist] Mennonisternes eller Mennoniternes Sect (en Gjendøber-Sect) kaldtes dengang ogsaa Mennister. — 36. Instanz] Indvending.

ingen Grund, alleene af vore Personer: Vi ere udi dette Laug over 12 Personer, alle Handværksfolk; enhver af os kand jo see hundrede Feyl, som begaaes af Raadet. Forestill dig nu, at een af os blev Bormester, og endrede de Feyl, som vi saa tit har talt om, og som Raadet ikke kan see; mon Hamborger Stad vilde tabe noget med saadan Bormester? Dersom I gode Herrer ere saa findende, da vil jeg give det Forslag ind.

Entti Ja vist.

Herman. Men nok om de Materier. Tiden gaaer bort, og vi haver ikke læstet Aviserne endnu. Heinrich! lad os faae de sidste Aviser.

Heinrich. Her er de sidste Aviser.

Herman. Flye dem til Richart Børstenbinder, som pleyer læse.

Richart. Man skriver fra Høvet=Leheren ved Rhin=Strømmen, at man venter Recruter.

Herman. Eh, det har man skreven 12 Gange i Rad. Spring over Rhin=Strømmen. Jeg kand ærgre mig ihjel, naar jeg hører tale om de Sager. Hvad skriver man fra Italien?

Richart. Fra Italien skrives, at Prins Eugenius har brudt op med sin Løyr, passeret over den Flod Padus og gaaet forbi alle Fæstninger for at overrumple Fiendens Armee, som derudover i største Hast er retireret 4 Mil tilbage. Duc de Vendosme skienbte og brændte allevegne udi sit eget Land udi Retiraden.

Herman. Ach ach, Hans Durchleuchtighed er slagen med Blindhed, vi er om en Hals; jeg vil ikke give 4 þ. for den hele Armee i Italien.

Gert Bundtmager. Jeg holder min Troe for, at Prindsen gjorde Ret; thi det har altid været mit Forslag. Sagde jeg det ikke forgangen, Frank Anvis= Smed! at man burde gjøre saaledes?

Frank. Nej jeg kand ikke erindre det.

Gert. Jo min Troe har jeg sagt det 100 Gange; thi hvorfor skal Armeen ligge og lunte? Prindsen har min Troe gjort Ret. Det tør jeg forsvare mod hvem det skal være.

Herman. Henrich! giv mig et Glas Brændeviin. Jeg kand svære paa, Ihr Herren! at det blev sort for mine Øyne, da jeg hørte læse disse Tidender. Jeres Staal, Ruffiør! Nu det betiender jeg, det kalder jeg en Hoved-Forsæelse, at gaae forbi Fæstninger.

Sibert Pose=Riger. Jeg havde min Troe giort det samme, om Armeen havde været mig betroed.

Franz Kniv=Smed. Ja du skal nok see, at man gjør Pose=Rigere til Generaler.

Sibert. Du har ikke behov at spotte, jeg torde blive saa god som en anden.

Gert. Deri har min Troe Sibert Ret, at Prindsen har giort vel at gaae lige løs paa Fienden.

Herman. Eh, min gode Gert! I er altfor selv-flog, I faaer lære noget endnu.

Gert. Da skal jeg ikke lære det af Franz Kniv=Smed.

De komme i stærk Skielberie, og taler een i Munden paa en anden, rehsler sig af Stolene, truer og floyer. Herman slaaer imod Bordet, og raaber:

Stille, stille, Ihr Herren! Lad os ikke tale meer om det, hver kand beholde sin Mening. Hør, Ihr Herren! gier dog Lyd. Mener I vel, at det er af Frygt, at Duc de Vendosme har retireret sig og sat Ild paa Landet? Nej den Karl har læset Alexander Magnus's Krønike, thi saa gjorde han, da Darius forfuldte ham, og derudover vandt en Sejer ligesaa stor som den, vi vandt for Hochstedt.

Henrich. Nu slog Kloffen 12 paa Postmesterens Verk.

Herman. Saa maa vi da gaae.

Paa Behen disputerer de og floyer om det Forrige.

ACTUS III.

Scen. 1.

Abrahams. Sanderus. Christoffer. Jochem.

Abrahams. Nu skal jeg fortælle ham et Eventyr, som vil divertere hele Staden. Ved I hvad jeg har overlagt med 3, fire fornemme Folk her i Byen?

Sanderus. Nej jeg ved ikke.

Abrahams. Kiender I ikke Herman von Bremen?

Sanderus. Det er vist den Randstøber, som er saa stor Politicus, og boer i dette Huus.

Abrahams. Det er den samme. Jeg var nylig i Selfab med nogle af Raadet, som ivrede sig meget mod samme Karl, efterdi han talede saa driftig udi Berts-Huus imod Regieringen, og reformerede alting. De samme holdt det tienligt at udstikke Spioner for at vidne paa hans Mund, at han kunde blive revsed, andre til Exempel.

Sanderus. Det var at ønske, saadane Karle engang kunde blive straffede; thi de sidder og criticerer over et Kruus Vil Konger, Førster, Øvrighed og Generaler, saa det er forstreffeligt at høre paa. Det er ogsaa farligt; thi den gemene Almue har ikke den Skønsomhed, at den kand estertænke, hvor u-rimeligt det er, at en Randstøber, Hattemager eller Børstenbinder kand tale med ringeste Grund om flige Sager og see de Ting, som et heelt Raad ikke kand see.

Abrahams. Det er sandt; thi samme Randstøber kand reformere det hele Romerske Rige, medens han støber en Tallerten, og agere baade Landstøber og Randstøber paa eengang. Men mig behagede ikke samme Raads-Herrers Foretagende; thi at straffe eller arrestere saadan Mand opvækker kun Oprør iblant Almuen, og gjør saadan Gæf meer anseelig. Min Mening var derfor at spille heller en Comoedie med ham, som skulde have bedre Virkning.

22. den gemene Almue] Menigmand. — 32. Oprør] Røre, Bevægelse, Opfigt.

Sanderus. Hvori skulde den bestaae?

Abraham s. At stifte ham Deputerede som fra Raadet, for at gratulere ham med Vormesterstab, og fløe ham strax nogle vanstelige Ting at forrette; saa skal man see, hvor velendigt han vil blive, og han selv skal merke, hvor stor Forskiel der er imellem at raisonnere om en Bestilling og at forestaae den.

Sanderus. Men hvad vil deraf følge?

Abraham s. Deraf skal følge, at han enten af Desperation skal forløbe Byen eller ydmygeligen bede om sin Afsteed og tilstaae sin Udygtighed. Jeg er derfor alleene kommen til Monfr. Sanderus for at begiære hans Hielp i at i Vert sette denne Machine, saasom jeg veed, han er beqvem til saadant.

Sanderus. Det kand lade sig gjøre. Vi vil selv agere flige Deputerede og strax gaae til ham.

Abraham s. Ja her er hans Huus. Jochum eller Christopher! bank paa, og siig, at der 2 Raads-Herrer er herude, som vil tale med Herman von Bremen.
De banker paa.

Scen. 2.

Herman. Abrahams. Sanderus. Jochum. Christopher.

Herman. Hvem vil I tale med?

Jochum. Her er tvende Raads-Herrer, som vil have den Ære at opvarte ham.

Herman. Hillemaent, hvad er det? Jeg seer stiden ud som et Sviin.

Abraham s. Underdanigste Tiener, velbaarne Hr. Vormester! Vi ere hid stiftede af Raadet for at gratulere ham med et Vormesterstab her i Staden; thi Raadet har anseet meer hans Meriter end hans Stand og Vilkor og udvaalt ham til Vormester.

Sanderus. Raadet holdt det ubilligt, at saadan viis Mand skulle occuperes med saadane flette Forretninger og grave sit store Pund ned i Jorden.

Herman. Jhr Herren Collegæ! aflegger min Hilsen og Takfigelse til det lovlige Raad, og forsikrer dem om min Protection. Det er mig kiert, at man er falden paa de Tanter, alleene for Stadens Skyld, ikke for min egen Person; thi havde jeg skjøttet om Højhed, havde jeg maa stee længe siden været noget.

Abrahams. Velbaarne Hr. Bormester! Raadet og Borgerstabet kand ikke vente andet end Stadens Velstand under saadan en høj-viis Øvrighed.

Sanderus. Og derfor har forbigaaet saa mange andre rige og fornemme Mænd, der har ansøgt om den høje Magistrat.

Herman. Ja ja, jeg haaber, de skal ey heller fortryde paa dette Ball.

Abrahams og Sanderus. Vi recommenderer os da samptlige udi Hr. Bormesters Bevaagenhed.

Herman. Det skal være mig en Fornøjelse at gjøre dem nogen Tieneste. Om Forladelse, at jeg følger dem ikke længer.

Sanderus. Eh, det kan ey heller staae Hr. Bormester an at gaae videre.

Herman kalder paa een af Laqvayerne. Hør I Cammerat! der har I til en Rande M.

Laqvayen. Ach vi gjør det ikke, Jeres Velbaarenhed!

Scen. 3.

Herman. Geske.

Herman. Geske, Geske!

Geske indenfor. Jeg har ikke Stunder.

Herman. Herud, jeg har noget at sige dig, som du aldrig drømte om din Livs-Tiid.

Geske. Nu, hvad er paa Færde?

Herman. Har du noget Caffee i Huset?

Geske. Hvad Snak? naar brugte jeg Caffee sidst?

Herman. Du kommer at bruge det herefter da; inden en halv Time faaer du Visit af alle Raads-Herrernes Fruer.

Geske. Jeg troer, den Mand drømmer.

Herman. Ja jeg drømmer saaledes, at jeg har drømt os et Vormesterstab paa Halsen.

Geske. Hør, Mand! gjør mig ikke vreed igien, du veedst, hvor det gik sidst.

Herman. Saae du ikke de to Herrer med deres Laqveher, som gik her forbi?

Geske. Jo jeg saa dem.

Herman. De vare herinde, og lod mig vide fra Raadet, at jeg er bleven Vormester.

Geske. I er Fanden heller.

Herman. Lad nu see, kiere Kone! at du beslitter dig herefter paa et mere fornemme Bæsen, og at ingen af de gamle Randsstøber-Nykter blir tilbage hos dig.

Geske. Ach er det vist, min hierte Mand?

Herman. Det er saa vist, som jeg staaer her. Net lige nu har vi Huset fuld af Gratulationer, af stылbigste Tiennere og Tiennerrinder, af Femerecommaner og Bafeselemaner.

Geske paa Knæ. Ach min hierte Mand! forlad mig, om jeg har gjort dig noget imod tilforn.

Herman. Alt forladt; beslit dig kun paa at være noget fornemme herefter, saa skal du have min Raade. Men hvor skal vi saa en Tienner i en Hast?

Geske. Vi kommer til at kaste nogle af jere Klæder paa Heinrich, indtil vi fandt saae kjøbt Liberie. Men hør, min Hierte! eftersom I nu er bleven Vormester, saa vilde jeg bede, at Gert Bundtmager maa straffes for den Tort, han gjorde mig i Dag.

Herman. Eh, min hierte Kone! Vormesters Frue maa ikke tænke paa at hevne den U-ret, som er vederfaret Randsstøberens Kone. Lad os saae Heinrich herind.

Scen. 4.

Geske. Herman. Heinrich.

Geske. Heinrich.

Heinrich. Hey.

17-18. Femerecommaner og Bafeselemaner] Folk, som sige: Je me recommande og Je vous baise les mains.

Geske. Henrich! du maa ikke svare saa herefter; veedst du ikke hvad os er vederfare?

Henrich. Nej jeg veed ikke.

Geske. Min Mand er bleven Vormester.

Henrich. Hvorover?

Geske. Hvorover? over Hamborg.

Henrich. Han er Postter heller; det var jo et Fandens Spring af en Randsløber.

Herman. Henrich! tal mere med Beskeed; du skal vide, du est Laqveh hos en stor Mand nu.

Henrich. Laqeh! saa avancerer jeg ikke nær saa meget.

Herman. Du skal nok avancere. Du kand med Tiden blive Reutendiener. Tie kun still. Du kommer paa nogle Dage at agere Laqeh, indtil jeg kand faae en Tienner. Han kommer til at bære min brune Riole, min Hierte! indtil vi kand faae Liberie færdig.

Geske. Men jeg frygter, den vil blive alt for lang.

Herman. Ja vist er den for lang; men man faaer at hielpe sig i en Hast, som man kand.

Henrich. Ach Herre Jeh! den rækker mig ned til Hælene. Jeg vil see ud som en Jøde-Præst.

Herman. Hør, Henrich.

Henrich. Ja Mester!

Herman. Du Slynge! kom mig ikke med flige Titler mere; du skal herefter, naar jeg raaber paa dig, svare: Herre! og naar nogen kommer at spørge efter mig, skal du sige: Vormester von Bremenfeld er hjemme.

Henrich. Skal jeg svare saaledes, enten Herren er hjemme eller ey?

Herman. Hvilken Snat! naar jeg ikke er hjemme, skal du svare: Hr. Vormester von Bremenfeld er ikke hjemme; og naar jeg ikke vil være hjemme, skal du svare: Vormesteren gier ikke Audience i Dag. Hør, min Hierte! du maa strax lave til noget Caffee, du skal have noget at tractere Raads-Herrernes Fruer med, naar de

9. med Beskeed] betænksomt, sindigt. — 14. Reutendiener] hamborgsk Raadstuetjener.

kommer; thi deri vil vor Reputation bestaae herefter, at man kand sige: Vormester von Bremenfeld gier gode Raad, og hans Frue god Caffee. Jeg er saa bange, min Hierte! at I forseer jer i noget, sænd I blir vant til den Stand, I er kommen udi. Henrich! spring du ud efter et Thee-Bord med nogle Kopper, og lad Pigen springe efter fire Skilling udi Caffee; man kand altid siden k  be meer. Det skal v  re jer en Regel, min Hierte! til videre, at I ikke taler meget, indtil I lærer at f  re honnet Discours. I skal ey heller v  re alt for ydmyg, men staae paa jer Respect og for alting arbejde paa at faae det gamle Randsst  ber-B  sen af Hovedet og bilde jer ind, at I har v  ret Vormesters Frue i mange Aar. Om Morgenens skal der et Thee-Bord v  re dekket for Fremmede, som kommer, om Eftermiddag[en] et Caffee-Bord; og derpaa spilles Kort. Der er et vist Spil, som kaldes Nummer; jeg vilde give 100 Rixdaler til, at I og vor Datter Fr  dchen Engelle forstod det. I maa derfor give flittig Agt, naar I seer, andre spiller, at I kand l  re det. Om Morgenens skal I ligge til Klokken 9 eller halvgaaen ti, thi det er kun gemene Folk, som staaer op om Sommeren med Solen; dog om S  ndagene maa I reyse jer noget tidligere, saasom jeg paa de Dage agter at medicinere. En smuk Snuustobaks-Daase maa I legge jer til, som I maa lade ligge paa Bordet hos jer, naar I spiller Kort. Naar nogen drikker paa jeres Sundhed, skal I ikke sige Tak, men tres humble Servit  r. Og naar I gaber, skal I ikke holde for Munden, thi det er ikke meer brugelig blant fornemme Folk; endelig, naar I er i Compagnie, skal I ikke v  re for meget peen, men sette Honn  tteteten noget til Side = = = H  r, jeg glemte noget: I skal ogsaa legge jer en Sk  dehund til, hvilken I skal elske som jer egen Datter; thi det er ogsaa fornemme. Vor Naboe-Kone Arianke har en smuk Hund, som hun nok laaner jer, til vi kand selv faae een.

7. fire Skilling udi Caffee] Caff  eb  uner for 4   . —
31. Compagnie] Selskab, G  stebud.

Hunden skal I give et franskt Navn, som jeg nok skal hitte paa, naar jeg faaer Stunder at tænke mig om. Den skal idelig ligge i jer Skjød, og I skal i det ringeste en halv Snees Gange kysse den, naar der er Fremmede.

Geste. *www.libtool.com.cn* Nej min hierte Mand! det kand jeg umuelig gjøre; thi man veed ikke altid, hvor en Hund har lagt og sølet sig. Man kand derudover enten faae Munden fuld af Skarn eller Dopper.

Herman. Eh, ingen Snak! vil I være Frue, saa maa I og have Frue-Roder. Saadan Hund kand derforuden give jer Anledning til Discours; thi naar I ingen Anledning har til Materie, kand I fortælle om jer Hunds Qualiteter og Dyder. Gjør kun som jeg siger, min Hierte! Jeg forstaaer mig paa den fornemme Verden bedre end I. Spejler jer kun i mig. I skal see, at der ikke skal være de ringeste gamle Levninger hos mig tilbage. Det skal ikke gaae mig, som det gik en vis Slagter, som blev Raadmand, hvilken, naar han havde strevet en Side ud og skulde vende Bladet om, satte Pennen i Munden, som han var vant til at gjøre med Slagter-Kniven. Gaaer I andre nu ind at gjøre Anstalter; Jeg har lidt at tale med Heinrich alleene.

Scen. 5.

Herman. Heinrich.

Herman. Hør, Heinrich.

Heinrich. Hr. Vormester!

Herman. Vener du ikke, at jeg vil faae mange Misundere formedelst denne Ophøjelse.

Heinrich. Eh, hvad vil Herren fere sig om Misundere! Gid man ikkun havde gjort mig til Vormester paa den Maade, jeg skulde have givet mine Misundere Døden og Dievelen.

Herman. Den eneste Ting, jeg er lidt bange for, er nogle smaa Ceremonier; thi Verden regieres af Pedanterie, og Folk seer meer efter Smaadaliier end efter

solide Ting. Var ifkun den første Dag over, som jeg skal gjøre mit Indtog udi Raad-Huset paa, saa vilde jeg være fornøjet; thi hvad solide Forretninger angaaer, det er som Smørre-Brød for mig. Men jeg maa lave mig paa ~~hvordan~~ ~~hvordan~~ jeg første Gang skal begynde mine Colleguer, og at jeg ikke støder mod de sædvanlige Ceremonier.

Henrich. Eh Lapperie, Herr Bormester! ingen brav Mand binder sig til visse Ceremonier. Jeg for min Part gjorde intet andet, om jeg skulde gjøre saadant Indtog, end gav Raads-Herrerne min Haand at kysse, og gjorde mig brav Rhytter udi Panden, saa at de skulde faae at vide hvad jeg førte i min Skjold, og at jeg stilltende gav dem tilkiende, at en Bormester var ingen Rammsflugl eller Pandefage.

Herman. Men tænk, at der ogsaa skal holdes en Oration paa Raad-Huset den første Dag, jeg bliver introduceret. Jeg fandt nok holde en Oration saa god som nogen her i Byen; thi jeg turde obligere mig til at præte, om det skulde være i Morgen. Men saasom jeg aldrig har bivaanet saadan Act tilforn, saa veed jeg egentlig ikke hvad Formularier man plejer at bruge.

Henrich. Eh, Herrel ingen uden Skolemestere binde sig til Formularier. Jeg for min Part, om jeg var Bormester, lod mig nøje med at sige dem kort og fnydigt saadane Ord som for Exempel: Det falder vel en Deel underligt, ædle og velvise Herrer Raadmænd! at see en usel Randestøber i en Hast omstøbt til en Bormester = = =

Herman. Eh sy, det var en lumpen Begyndelse.

Henrich. Nej det skulde ikke være Begyndelse. Jeg vilde begynde min Tale saaledes: Jeg takker eder, ædle og velvise Herrer! for den Gæst, de have giort en usel Randestøber som jeg at gjøre ham til Bormester.

Herman. Alt kommer du med din forbandet Randestøber. Det er uanstændigt at tale saadant paa Raadhuset, hvor jeg maa stille mig an, som jeg var fød Bormester. Skulde jeg holde saadan Tale, vilde jeg kun blive foragtet og bespottet. Nej nej, Henrich! du

wilbe blibe en slet Orator. En Stielm skal sige mig paa, at jeg nogen Tiid har været Randestøber. Jeg har kun øvet mig lidt for Tiidsfordriv paa Støbningen, naar jeg har været kjed af at studere.

Henrich. En Stielm skal ogsaa sige mig paa, at jeg nogen Tiid har været Randstøber-Dreng.

Herman. Hvorfor vil du da, at jeg skal føre saadan Tale?

Henrich. Alh lidt Taalmodighed! Herren er alt for hastig. Jeg vilde tilligemed sige dem paa en høflig Maade, at hvis nogen modsværede sig derover, efterdi jeg ngeligen havde været Randestøber, da skulde de faae en U-lykke. Og hvis jeg fornam mindste modvante Mine hos nogen, vilde jeg sige: Væde og velvise Herrer! bilder I Phantaster jer vel ind, at I har gjort mig til Vormester for at narre mig? og derpaa vilde jeg brav slaae i Cathedra, medens Orationen holdtes, saa de nok skulde merke af min Introductions-Tale, at jeg ikke var et skiemte med, og at de havde faaet en Vormester, som var Karl for sin Hat. Thi lader Herr Vormester sig underkuje i Førstningen, vil Raadet holde ham stedse for en Slyngel.

Herman. Du taler som en Slyngel; jeg skal nok hitte paa hvad Tale jeg vil holde. Lad os gaae ind.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Henrich alleene.

Har Lidser paa begge Ermene af sin Kiol, som gaaer ham til Vælene, og er borderet med hvidt Papiir.

Jeg er en Hundsvot, om jeg kand begribe, hvorledes Raadet er falden paa de Tanter at gjøre min Huusbond til Vormester; thi jeg seer ingen Overeensstemmelse

imellem en Randstøber og saadan høh Embedsmand, uden maa see det kommer deraf, at ligesom en Randstøber kaster gamle Talletner og Fader ubi en Form, og støber dem om til nye, saa kand ogsaa en god Bormester ved gode Love støbe Republiken om igien, naar den forfalder. Men de gode Mænd har ikke taget i Agt, at min Huusbond var den fletteste Randstøber ubi Hamborg, og derfor, om de ellers har udbalt ham paa det Fundament, vil blive ogsaa den fletteste Bormester, vi har haft. Den eneste Nytte ved dette Ball er, at jeg blir Reutenbiener derved; thi det er en Bestilling, som jeg har Naturalier og Dygt til, thi fra jeg var et Barn, har jeg kundet glæde mig ved at see Folt trækkes i Arrest. Det er ogsaa en god Bestilling for een, der veed at snoe sig lidt derudi; thi først maa jeg lade som jeg har meget at sige hos Bormester, og naar Folt faaer den Troes-Artikel i Hovedet, vinder Henrich i det ringeste 100 Daler eller 200 derved om Aaret, som jeg ikke vil imodtage af Gierighed, men alleene for at lade see, at jeg forstaaer mit Embede og Reutenbienerat. Vil nogen tale med Bormester, siger jeg, han er ikke hjemme. Siger de, at de saae ham i Vinduet, svarer jeg, det vil intet sige, han er dog ikke hjemme. Folt i Hamborg veed strax hvad saadan Svar bethder: De stikker Henrich en Daler i Haanden, saa kommer Herren strax hjem; er han upasselig, saa blir han strax frist; er der Frennede hos ham, saa gaaer de strax bort; ligger han, saa staaer han strax op. Jeg omgaaes undertiden med fornemme Laqveher; jeg veed nok, hvor der tilgaaer ubi flige Huse. I gamle Dage, da Folt var dumme som Heste og Esler, da kaldte man saadant Refas, men nu hedder det Extra, Drikke-Penge eller ubisse Indkomster. Men see der kommer Anneke; hun veed endnu intet af denne Forandring, thi hun har saadan gemeen Randstøberste-Mine og Gang endnu.

12. Naturalier] Naturgave, Ansøg.

Den politiske Randstøber.

Scen. 2.

Anneke. Heinrich.

Anneke. Ha ha ha! Nej see hvor det Spørgelse seer ud; jeg troer, det er en Adriane, han har faaet paa sig.

Heinrich. Hør, du Randsløber-Carronie! har du ikke seet et Liberie eller en Laqvey tilforn? Disse gemene Folt ere min Troe ligesom Bester, de staaer og gaber ligesom Rør, naar de seer et Menneſte een Dag udi andre Klæder end en anden Dag.

Anneke. Nej, eet Skiemt og andet Alvor: veedst du ikke, at jeg har lært at spaae i Dag? Her var en gammel Kone i Dag, som seer Folt i Hænderne, hende gav jeg et Stykke Brød, hvorfor hun lærde mig den Kunst at see i Foltens Hænder hvad dem ſkal vederfares. Maa jeg see dine Hænder, ſaa ſkal jeg ſtrag ſige dig din Skiebne.

Heinrich. Ja ja, Anneke! Heinrich er ikke ſaa taabelig, ſom du bilder dig ind. Jeg lugter alt Luntten. Du har faaet et Nyſ om den Forſremmeſe, ſom i Dag er mig lobet.

Anneke. Nej min Troe veed jeg ikke af noget at ſige.

Heinrich. See ifkun hvor gode Miner hun fandt holde. Jo min Troe har du hørt det, og derfor har du og got ved at spaae. Nej Heinrich har gammel Been i Panden, han er ikke ſaa let at tage ved Næſen.

Anneke. Jeg fandt gjøre min højeſte Eed paa at jeg ikke har hørt ringeſte Ting af ſaadant, ſom du ſiger.

Heinrich. Har du ikke talt med Frue Vormeſters uheldig?

Anneke. Jeg troer, den Dreng er gall, kiender jeg Frue Vormeſters?

Heinrich. Saa har min Troe Frøylkenen ſagt dig det.

Anneke. Eh, holdt da op engang med ſaadant Narrerie, Heinrich!

Heinrich. See der, Anneke! har du min Haand,

spaae nu saa meget, som du vil. Jeg merker nok, at du har faaet et Nys om Sagerne, skjønt du stiller dig saa fremmet an. Men det kand ikke skade, at du est saa polist; vor hele Huus bør være saa herefter. Nu, hvad spaae du nu i min Haand?

Anneke. Jeg seer, Henrich! at Fatters Custos, som henger bag Rattel-Døren, vil danke en lystig Galiath paa din Nys i Dag. Er det ikke uforstammet at gaae saaledes at spørge sig ud, da her er saa meget Arbejd at gjøre i Huset, og at rede Fatters Røle saa til?

Henrich. Hør, Anneke! jeg kand spaae foruden at see i Hænderne: Jeg spaaer dig, at du est en Carnali, og at du for din uforstammede Mund faaer et Par Drefigen eller to (ligesom det kand falde sig til). See der, der har du Spaadommen opfyldt.

Gir hende Drefigen.

Anneke. Nu au au, det skal blive dig dyre Drefigen.

Henrich. Vær saa en anden Gang at bære Respect for en stor Herres Vægh = = =

Anneke. Wie kun, nu kommer Mutter strax.

Henrich. For Vormesters fornemmeste Tienner = = =

Anneke. Hun vil hevne det paa din Nys.

Henrich. For en Reutendiener = = =

Anneke. Jo jo, jeg siger endnu, at det skal blive dig dyre Drefigen.

Henrich. For en Person, der har stor Gehør hos Vormester = = =

Anneke. Ach ach, jeg er ikke bleven slagen her i Huset tilforn.

Henrich. Som hele Borgerstabet vil gjøre Caresser og Baselmaner til herefter = = =

Anneke. Jeg troer, den Dreng er bleven gandske gall. Hey Mutter, Mutter! kom ind.

Henrich. St. st. st.! du faaer vist en U-lykke med din Mutter. Jeg merker nok, du vedst ikke hvad her er passeret; derfor tilgier jeg dig som en Christen din Forseelse. Raadet har ved de fleste Stemmer udvalgt Høsbond til at være Vormester, Mutter til at være

Bormesterinde, dømt Engelse fra sit Jomfruestab og be=naadet hende med Frøstens Titel. Derfor fand du let begribe, at det ikke fand staae mig an at arbejde meer. Derfor bær jeg ogsaa dette Liberie, som du seer.

Anneke. Cy, staae ikke og figere mig oven i Riøbet.

Henrich. Det er som jeg siger, Anneke! See der kommer Frøsten, som skal sande mine Ord.

Scen. 3.

Engelse. Anneke. Henrich.

Engelse. Ach Gud bedre mig arme Menneſte, nu seer jeg, all Forhaabning er ude.

Henrich. Cy, Frøsten! er det nu Tiid at græde, da jere Forældre ere komne udi saadan Velstand?

Engelse. Hold din Mund, Henrich! jeg vil ingen Frøsten være.

Henrich. Hvad skal I da være? I er jo ikke Jomfrue mere, saa maa I jo være Frøsten. Det er jo den næste Ures-Trin, man stiger op, naar man stillet sig ved sin Jomfruedom.

Engelse. Jeg vilde heller være en Bonde-Dotter, saa var jeg vis paa at kunde faae den, til hvilken jeg engang har bortgivet mit Hierte.

Henrich. Cy, er det ikke andet, Frøstelen græder for, end hun vil giftes? Nu fand hun jo allersnarest blive gift og faae hvilken Mand hun peger paa; thi den halve Øye vil storme til Huset for at blive Bormesters Svoger.

Engelse. Jeg vil ingen have uden Antonius, som jeg eengang har lovet Egtetab.

Henrich. Cy sy, Jomfrue! vil I have nu en Hiulmager, hvilken neppe jeg, som er kun Reutendiener, fand gaae i Lag med? Nej I maa have anden Ambition herefter.

Engelse. Hold du din Mund, din Tølpel! jeg vil før miste mit Liv end lade mig tvinge til nogen anden.

26. blive Bormesters Svoger] giste sig ind i Bormesterens Familie (Ordet Svoger toges forhen i mere abstrakt Betydning end nu).

Henrich. Nu gir jer tilfreds, velbaarne Frøphen! vi vil see til, jeg og Vormesteren, om vi kand hielpe Antonius til en Bestilling, og saa kand I gierne faae ham.

Anneke græder.

Henrich. Hvorfor græder du, Anneke?

Anneke. Jeg græder af Glæde over den Lykke, som er vederfareet vor Huus.

Henrich. Det er sandt nok, Anneke! du har Aarsag at glæde dig; hvem Fanden skulde have tænkt, at saadan Soe, som du est, skulde have kundet blive Mammeselle?

Anneke. Hvem Potter skulde ogsaa have kundet tænkt, at saadan Sviin som du skulde kunde blive Reutendiener?

Henrich. Hør, Børn lille! jeg har ikke Stunder at tale videre med dem denne Gang. Frue Vormesters venter Fremmede; Jeg skal lave Caffee til. See der er hun, lad os gaae; jeg maa løbe at hente Caffee-Bordet.

Scen. 4.

Henrich. Geske med en Hund paa Armen.

Henrich kommer ind med Caffee-Bordet, og er meget gestæftig.

Geske. Hør, Henrich! er der kommen Sirup udi Caffeen?

Henrich. Nej Mutter!

Geske. Ingen Fatter eller Mutter meer, Henrich! det siger jeg dig eengang for alle. Spring ud efter noget Sirup, og kom det i Potten. Henrich gaaer ud. All den Allarm var jeg foruden tilforn. Men jeg kand troe, naar jeg blir vant dertil, falder det mig lettere.

Henrich. Her er Sirupen.

Geske. Slaae den udi Potten. Hillemænt, det banker. Nu skal man nok see, at Raads-Herrernes Fruer kommer.

Henrich ved Døren. Hvem vil I tale med?

En Pige. Siig din Mester, at han kand lyve saa stærk som 10 Randstøbere. Jeg har slidt op et Par Stoe alleene med at løbe efter den Mad-Spand.

Henrich. Jeg siger: Hvem vil I tale med?

Pigen. Jeg vil tale med Mester Herman.

Henrich. Du løber med Piim=Stangen. Her boer Vormester von Bremensfeld.

Pigen. Det er forstreffeligt, man fand ikke faae sine Sager færdige, og skal lade sig narre oven i Riøbet af en lumpen Randstøber.

Henrich. Har du noget at klage paa Randstøberne, da maa du komme paa Raad=Stuen; der faaer du nok Ret, om jeg ellers kender Vormester von Bremensfeld.

To Læker. Vore Fruer vilde gierne fornemme, om det faldt Vormesterinden belehligt saa vilde de have den Vre at opvarte hende.

Henrich. Til Pigen. Hør du nu, Carnaille! at der ingen Randstøber boer her? Til Tjenerne. Jeg vil fornemme, om Frue Vormesters er hjemme. [Pigen gaaer].

Henrich. Til Geske. Her er to Raads=Herrinder ude, som vil tale med Mutter.

Geske. Lad dem komme ind.

Scen. 5.

Madame Abrahamsens. Madame Sanders. Geske. Henrich.

De tyffe begge paa hendes Forklæde.

Mad. Abrahamsens. Vi ere hidkomne i Dag for at aflegge vor underdanige Gratulation og temoignere den hiertens Glæde og Fornøjelse, vi har over deres Avancement, iligemaade at recommendere os udi deres Affection og Devaagenhed.

Geske. Tres humble Servitør! Jeg veed ikke, om de vil behage at drikke en Staal Caffee.

Mad. Abrahamsens. Vi takker Vormesterinden, vi er kun denne Gang kommen for at gratulere.

Geske. Tres humble Servitør! Men jeg veed nok, de drikker gierne Caffee. De vil maa stee lade sig nøde. Vær saa god at sidde ned; Caffeen er gandske færdig. Henrich!

Henrich. Velbaarne Frue!

Geske. Har du kommen Sirupen i Caffeen?

Henrich. Ja jeg har.

Geske. Vær saa god, I gode Madamer! at tage til Kaffe.

Mad. Sanderus. Frue Vormesters er saa god at excusere os, vi drikker aldrig Kaffe.

Geske. ~~En, hvilken Snat er det!~~ Jeg veed nok bedre. De behager at sidde.

Mad. Abrahamsens. Ach Masoeur! jeg er færdig at kaste op, naar jeg tænker paa den Sirup.

Geske. Heinrich! kom hid og stient i Kopperne.

Mad. Sanderus. Det er alt nok, Cammerad! Jeg fand kun drikke en halv Koppe.

Heinrich. Jeg skulde bede Vormesterinden komme ind et Øjeblik til Vormesteren.

Geske. Forlader mig, I gode Fruer! jeg maa gaae bort et Øjeblik. De skal strax have den Ære at see mig igien.

Scen. 6.

Raads-Herrinderne alleeene.

1. Raads-Herrinde. Ha ha ha ha ha ha ha ha ha! Hvem bliver nu meest fixeret, Søster! enten hun, som vi sidder og beleer i vore Hjertes, eller vi, som maa drikke Kaffe med Sirup udi?

2. Raads-Herrinde. Tal for Guds Skyld ikke mere om den Sirup, Søster! min Mave sidder mig op i min Hals, naar jeg tænker derpaa.

1. Raads-Herrinde. Gav du Agt paa hvilken Mine hun gjorde, da vi kyssede paa hendes Forklæde? ha ha ha ha ha! Jeg glemmer aldrig, saalænge jeg lever, det Tres humble Serviteur, ha ha ha ha ha!

2. Raads-Herrinde. Lee ikke saa høyt, Søster! jeg er bange, de fand høre det.

1. Raads-Herrinde. Ach Søster! det er jøst Konsten at kunde holde sig for Latter. Var det ikke ogsaa en allerkiereste Hund, hun havde paa Armen? den skønneste Lænke-Hund, nogen vil forlange; jeg er vis paa at den blir kaldet Poli oven i Røbet. Ach Himmel! er det dog ikke sandt, som man siger, at intet Menneſte

er mere hofmodig end det, som af Starnet kommer strax til stor Værdighed? Derfor er intet farligere end slige hastige Forandringer. Een, der er kommen af fornemme Folk og har haft en adelig Optugtelse, blir gierne den samme, ja undertiden forfremmes udi Ydmyghed, ligesom den forfremmes udi Højhed. Men de Menneſter, som af intet voge ſaa haſtig op ſom Champinjoner, i dem har Hoffærdighed ſom ſit rette Sæde.

2. Raads-Herrinde. Hvad mon fand være Marſag til ſaadant? Mig ſiunes, ſlige Folk burde heller blive ydmyge, naar de tænkte paa deres forrige Stand.

1. Raads-Herrinde. Marſagen dertil maa være denne: De, ſom ere af fornemme Folk, har ingen miſtænkt at foragte ſig, og derfor beſtyrmer ſig ikke om hvorledes de blive beegned. Gemene Folk derimod have alle miſtænkt; de ſynes, hvert Ord, hver Mine ſigter hen til at bebrejde dem deres forrige Tilſtand, og derfor ſøger at handthæve deres Værdighed ved Myndighed og Tyrannie. Troe mig, hierte Søſter! der er noget i det at være kommen af got Folk. Men der kommer Drengen tilbage; det er beſt at tie.

Scen. 7.

Henrich. 2 Raads-Herrinder.

Henrich. De gode Mardamer lader dem Tiden ikke falde lang. Hendes Velbaarenhed kommer ſtrax ind igien. Vormeſter har foræret hende et nyt Halsbaand til hendes Hund, men det var noget for viidt, hvorfor Stræderen er inde at tage Maal af Hundens Hals; ſaa ſnart det er beſtillt, kommer hun ind igien. Men I gode Mardamer tar ikke ilde op, at jeg beder dem om noget: De er vel ſaa god og tænker paa mig med en liden Diſcretion; thi jeg har ſtor Arbejde, og flæber ſom et Bæſt her i Huſet.

1. Raads-Herrinde. Gierne, Kammerat! der er en Gjlden, om han ikke vil forſmaa.

Henrich. Ad ſtørſte Taſſigelse! Jeg vilde ønske, at jeg kunde tiene dem igien. Nu ſkal de ſom mænd

drifte brav, mens Fruen er ude; hun blir som mænd ikke vreed derfor, og hvis saa er, skal jeg nok gjøre det got igien.

1. Raads-Herrinde. Ach Kammerat! den største Tieneste, I kand gjøre os, det er ikke at nøde os.

Henrich. Som jeg siger, velbaarne Madamer! Fruen tar det min Troe ikke ilde op; de skal som mænd drifte. Maa stee det er ikke sjødt nok, saa skal vi faae meer Sirup. Men der kommer Fruen selv.

Scen. 8.

Bormesterinden. 2 Raads-Herrinder. Henrich.

Bormesterinden. Om Forlæbelse, jeg blev saalænge ude! Fruerne har jo intet druffet imidlertid. Vi skal min Troe have Randen tømmed, og siden, naar vi faaer druffet Caffee, skal de smage vort Øll; det er saa got, uden at rose det, som nogen Steds i Byen.

Mad. Sanderus. Ach jeg faaer saa hiertelig ont, Fru Bormesters pardonerer mig, at jeg ikke kand blive længer; min Søster bier nok og tar til Takke.

Mad. Abrahamsens. Nej det var Synd, at jeg skulde forlade min Søster. Vi recommenderer os i Bormesterindens Affection.

Geske. I skal saa min Troe have et Glas Brændeviin, saa blir I strag frist igien; det fordriver Vinde. Henrich! spring hen efter et Glas Janever, Fruen er ikke vel.

Mad. Sanderus. Nej excusere mig, Fru Bormesters! jeg maa gaae

Scen. 9.

En anden Raads-Herrinde. Geske. Henrich.

Raads-Herrinden. Underdanige Tiennerinde, velbaarne Frue! Jeg kommer efter min Skyldighed at aflegge min Hyl-Dyktning.

Geske rækker hende Haanden at kysse, og hun kysser paa Haanden.

Geske. Det skal være mig en Fornøjelse, om jeg

eller Vormester kand være dem til Tieneste. Vil hun ikke sette sig ned? vær saa god. Hun skal ingen Complimenter bruge, men bilde sig ind, at hun er hos hendes Lige.

Raads-Herrinden. Jeg taffer skyldigst, velbaarne Frue! Setter sig ned.

Geske. Her var nogle af hendes Med-Colleginder nylig og drak Caffe med mig; jeg troer nok, at her er et Par Kopper tilovers, om dem behager; det Beste er ved Bunden. Jeg kand min Troe ikke drifte meer, thi jeg har allerede faaet saa meget til Livs, at min Mave staaer som en Tromme.

Raads-Herrinden. Jeg siger underdanigst Tak; jeg har nylig druffet Caffe.

Geske. Ester Behag; Vi fornemme Folk nøder ingen. Men hør, min kære Madam! veed hun ingen Françoise at recommendere mig til Frøkenen? jeg vilde, at hun skulde lære Fransøst.

Raads-Herrinden. Jo, velbaarne Frue! jeg kiender een, som er meget artig.

Geske. Got; men det vil jeg hun maa vide forud, at jeg taaler ikke, hun kalder mig Madam, som de Franste Folk plejer at gjøre. Ikke fordi jeg er storagtig, men jeg har saa mine Betænkende derved.

Raads-Herrinden. Nej det maa ikke være. Men maatte jeg ogsaa ikke have den Raade at kysse paa Frøkenens Hænder?

Geske. Hiertelig gierne. Henrich! kald paa Frøkenen, og siig, at her er en Raads-Herrinde, som vil kysse paa hendes Hænder.

Henrich. Jeg troer ikke, hun kand komme, thi hun sidder og saaler paa hendes Strømper.

Geske. Hør engang, hvorledes den Tølper staaer og taler hen i Taaget. Ha ha ha! han vilde sige baldyre.

Ariante Grovsmæds (som er en forklæd Mands-Person) kommer ind. Ah min leve Søster Geske! er det sandt, at

20 artig] dannet, beleven, fin. -- 35 som er en forklæd Mands-Person] d. e. som er Geskes virkelige Nabolone, hvis Rolle Holberg vil have spilt af et Mandfolk. -- 36. leve] tiære.

bin Mand er bleven Vormester? Det er mig saa kiert, som een havde givet mig 2 Mark. Lad nu see, at du ikke blir storagtig, men kiendes ved dine gamle Du-Søstre.

Geske svarer ikke et Ord.

Arianke. Naar blev din Mand Vormester, Søster? Geske tier stille igien.

Arianke. Du sidder i Tanker, Søster! jeg spør, naar din Mand blev Vormester.

Raads-Herrinden. I maa bruge lidt meer Respect, lille Madam! for Vormesterinden.

Arianke. Nej min Troe bruger jeg ingen Complimenter med Søster Geske; thi vi har været ligesom eet Liv og Siæl. Men hvor er fat, Søster? mig synes dog, at du er bleven noget storagtig.

Geske. Moer lille! jeg kiender hende ikke.

Arianke. Saa kiender vor HErr mig da. Naar du har trængt til Penge, saa har du nok kiendt mig. Du kändst ikke vide, min Mand känd blive det samme som din endnu, førend han dør.

Geske faaer ont, tar et Hoved-Bands-Veg og lugter til.

Henrich. Herud din Smede-Kielling! mener du, at du staaer i en Smede og taler?

Tar hende ved Haanden, og leder hende ud.

Geske. Ach Madam! det er en Pine at omgaaes med disse gemene Folk. Henrich! du skal faae en U-lykke, dersom du indblader nogen Borger-Kone herefter.

Henrich. Hun var drucken den Soe; thi Brendevinen stød hende af Halsen.

Raads-Herrinden. Den Hændelse gjør mig hietelig ont; thi jeg er bange, at Vormesterinden har forivret sig. Fornemme Folk taaler ikke meget. Jo høiere man kommer i Stand, jo mere delicat blir eens Legeme.

Geske. Ja jeg känd sværge Fruen til, at jeg har langt fra ikke den Hilsen nu, som jeg havde i min forrige Stand.

Raads-Herrinden. Jeg troer det nok; Hendes Velbaarenhed kommer herefter til at medicinere hver Dag, saa har alle andre Vormester-Fruer giort.

Henrich til Spectatores. Mig synes mare ogsaa, at

jeg har ikke den Helbred, siden jeg blev Reutendiener, som tilforn. Jeg har faaet et Sting, aa aa! ret her i min venstre Side. I leer deraf, got [Folk]! men det er min Troe dog Alvor. Jeg er ma foi bange, inden jeg veed et Ord deraf, lat jeg hore en Rodagra paa Halsen.

Raads-Herrinden. Vormesterinden maa ogsaa tage sig an en Doctor aar-viis for sit hele Huus, der kand give hende nogle Draaber, som hun altiid i det ringeste maa lade staae i en Flaske, enten hun vil bruge dem eller ej.

Geste. Ja jeg vil min Troe ogsaa efterleve hendes Raad. Heinrich! du skal siden springe hen til Doctor Hermelin og bede ham, naar han faaer Lejlighed, at gjøre sin Opvartning hos mig.

Raads-Herrinden. Jeg maa nu tage Afsteed, velbaarne Frue! og recommendere mig i hendes Affection.

Geste. Alt recommenderet, min kiere Fru Raads-Herrinde! hun har kun at tale mig og Mester Herman, jeg siger Vormester von Bremensfeld, frit til; hvad vi kand være hende og hendes Kiereste til Tieneste, skal ikke manqvere.

Raads-Herrinden kysser paa Forklædet, og siger: Underdanigste Tienerinde!

Geste. Lad os gaae ind, her vil min Mand give Audienfe.

ACTUS V.

Scen. 1.

Heinrich. 2 Advokater.

Heinrich. Hille mænd nu vil min Bloug gaae, nu er Audienß-Timen. Nu skal I see, I got Folk! om nogen, der har været i 20 Aar i Tieneste, kand bedre

20. Kiereste] Hægtefælle, Mand.

stikke sig derudi end jeg. Der hører jeg, det banker. Med hvem vil de gode Mænd tale?

Advocat. Vi vilde gierne have den Ære at tale med Vormester.

Henrich. Han er endnu ikke opstaaen.

Advocat. Ikke opstaaen Klokken 4re om Eftermiddagen?

Henrich. Jo han er nok opstaaen, men han er gaaen ud.

Advocat. Nu mødte vi jo en Mand nys i Døren, som talede med ham.

Henrich. Han er endelig inde, men han er ikke vel. Sagte. Disse Karle ere dumme som Bæster, de kand ikke fatte min Mening.

Advocat sagte. Jeg merker nok, Mon Frere! at den Karl vil lade sig smørre; vi maa stikke ham en Gylben i Næven, saa kommer nok Vormesteren strax. Hør, Cammerat! vil I ikke forsmaa et Par Gylben, at drikke paa vor Sundhed?

Henrich. Nej I gode Herrer! jeg tar saa mænd aldrig mod Gaver.

Advocat. Hvad skal vi da gjøre, Monfrere? saa maa vi gaae bort til en anden Gang.

Henrich vinker ad dem. Hey Messieurs! de ere saa meget hastige. For deres Skyld vil jeg tage imod de tvende Gylben; de skulde ellers tænke, at jeg var storagtig, og vort Huus derudover skulde blive talt ilde om.

Advocat. See der, Cammerat! er 2 Gylben, om I ikke vil forsmaa dem; nu er I saa god og skaffer os Audientz.

Henrich. Ydmygste Tiener! for deres Skyld vil jeg gjøre alt hvad jeg kand. Vormester er endelig frist nok som en Fæst, men dog ey saa vel, at han kand tale med enhver. Men efterdi det er dem, Messieurs! saa er det en anden Sag; ville de behage at hie et Øjeblik, Messieurs! saa skal jeg melde dem an. Men der banker igjen. Hvem vil I tale med, min ærlig Mand?

En Mand gripende i sin Bux-Lomme. Jeg vilde gierne have den Ære at tale med Vormester.

Henrich sagte. Den Mand veed at leve, han griber strax til Kommen. Søyt. Ja min Herre! han er hiemme, nu skal I strax faae ham i Tale.

Henrich refter Haanden frem, men den anden, i Steden for Penge, tar kun sit Uhrværk op, og siger:

Jeg seer. Kloffen er alt fire.

Henrich. Hvem var det, Monsieur vilde tale med? Manden. Med Vormester.

Henrich. Han er ikke hiemme, Monsiør!

Manden. I sagde jo nyelig, at han var hiemme.

Henrich. Rand nok være, Monsiør! men saa har jeg fortalt mig.

Manden gaar bort.

Henrich sagte. Seer I vel til den Snydere! Du skal nok see, at Vormester staaer paa Pinde for dig. Til Advocaterne. Nu skal jeg strax melde dem an.

Advocat. See ickun til den Dreng, hvor vel han allerede veed at snoe sig i sin Bestilling. Holdt nu gode Miner, Monfrere! Vi ere de, som skal gjøre Begyndelse til at plage denne gode Randestøber. Vore Cammerater skal fuldføre Historien. Men see der kommer han.

Scen. 2.

Bremensfeld. 2 Advocater. Henrich.

1. Advocat. Vi ønsker af inderste Hiertens Grund. velbaarne Herr Vormester Lykke til denne høye Værdighed ubi vor Stad, og haaber, at han i Mildhed, Forsigtighed og Arvaagenhed ikke skal give nogen af sine Formænd efter, saasom hans Velbaarenhed har banet sig Veyen til dette høye Embede ikke ved Rigdom, Slægt eller Venner, men alleene ved sine bekiendte store Dyder, Værdom og Erfarenhed ubi Stats=Sager.

Bremensfeld. Tres humble Serviteur!

2. Advocat. I sær glæder vi os over at have faaet saadan Øvrighed, der ikke alleene har fast guddommelig Forstand — — —

Bremensfeld. Jeg takker Gud.

2. Advocat. Men som har Navn for at være venlig mod alle og gjøre til sin største Fornøjelse at

Høre Folkets Klagemaal og hielpe dem til Rette; thi jeg fandt sige, at jeg var nær daaned af Glæde, da jeg først hørte de Tidender, at Ballet var falden paa Herr Vormester von Bremen.

Henrich. I skal sige von Bremenfeld, Messieurs!

2. Advocat. Jeg beder underdanig om Forlæbelse, jeg vilde sige Vormester von Bremenfeld. Nu er vi i Dag hidkommen først for at aflegge vor underdanige Bønfønstning, dernæst at raadsføre os med hans Velbaarenhed udi en Tvistighed, som har reyst sig imellem vore Principaler, hvilken Tvistighed vi havde begge besluttet at lade dømmes udi ved Lands-Lov og Ret, men vi har betænkt os siden, og for at undgaae den Tids-Spilde og de Omkostninger, som fødes af Rettergang, [foretrukket] at undertafte os Herr Vormesters Sigelse; hvorved vi lover at lade det blive.

Bremenfeld setter sig ned, og lader de andre staae.

1. Advocat. Begge vore Principaler ere Naboer, men der er et flydende Vand, som stiller deres Jord fra hinanden. Nu er hendet sig for 3 Aar siden, at Vandet har løst et stort Stykke Jord fra min Principals Grund og ført det hen til min Contraparts Agre. Skal han nu beholde det? Heder det ikke: Nemo alterius damno debet locupletari? Her vil jo hans Principal berige sig med min Principals Skade, hvilket strider aperte mod æquitatem naturalem. Er dette ikke saa, Herr Vormester?

Bremenfeld. Jo det er jo ubilligt at begiære faadant; I har Ret, Monsieur!

2. Advocat. Men Justinianus siger jo udtrykkelig libro secundo Institutionum, titulo primo, de Alluvione — — —

Bremenfeld. Hvad Pokker bryder mig hvad Justinianus eller Alexander Magnus siger, som levede maa skee nogle tusinde Aar, førend Hamborg blev byggt? hvor fandt de dømmen i Sager, som ikke vare til i deres Tid?

2. Advocat. Jeg haaber dog ikke, at Eders Velbaarenhed forkaster de Love, som hele Tydskland har undertafstet sig.

Bremenfeld. Det var ikke saa, jeg meente, I forstod mig ikke ret, jeg vilde kun sige — — — Han hoster imellem. Vær saa god at sige videre frem eders Raadstand.

2. Advocat. Saadane ere Justiniani Ord: Qvod per alluvionem agro tuo flumen adjecit, jure gentium tibi acquiritur.

Bremenfeld. Herr Advocat! I taler saa forbandet hastig; siig mig det meer tydelig.

Advocaten repeterer det samme langsom.

Bremenfeld. Cy, Monsieur! I har en forbandet gal Udtale i det Latinske Sprog; tael jers Moers Maal, det kommer I bedre af med. Jeg siger det ikke derfor, at jeg er en Hader af Latin; thi jeg sidder undertiden hele Timer og taler Latin med min Tiener. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Det er forunderligt at høre Herren tale Latin; thi jeg fandt sværge paa at Taarene staaer mig i Øynene, naar jeg tænker derpaa. Det er ligesom I hører Erter kaage i en Gryde, saa hastig løbe Ordene ham ud af Munden. Fanden fandt ikke begribe, hvordan et Menneske fandt tale saa expedit. Men hvad gjør ikke den lange Øvelse.

2. Advocat. Justiniani Ord, velbaarne Herr Bormester! ere saaledes: Hvad som en Flod river fra en andens Ager og kaster til din, det bliver dit.

Bremenfeld. Ja Justinianus har saa vidt Ret, thi det var en brav Mand. Jeg har all for stor Respekt for ham, at jeg skulde underkiende hans Domme.

1. Advocat. Men, Herr Bormester! min Contrapart læser Loven, ligesom Fanden læser Bibelen. Han glemmer det, som følger strax paa: Per alluvionem autem videtur id adjici, qvod ita paulatim adjicitur, ut intelligi non possit, quantum quoqvo temporis momento adjicitur.

Bremenfeld. Messieurs! om Forlabelse, jeg maa op paa Raadhuset; nu slog Klokken halvgaaen fem. Henrich! see du til, at du fandst forlige Sagen ued dem i Gangen.

1. *Advocat.* Ach Herr Vormester! siig os da med et Ord hans Mening.

Bremenfeld. Messieurs! I har Ret begge to, hver paa sin Maade.

2. *Advocat.* Hvorledes fand vi have Ret begge to? Jeg mener, at naar jeg har Ret, saa har min Contrapart U-ret Justiniani Lov er udtrykkelig for mig.

Bremenfeld. Forlader mig, jeg maa strax op paa Raadhuset.

1. *Advocat.* Holdende paa Vormesteren. Jeg har jo bevist, at Justiniani Ord er for mig.

Bremenfeld. Ja det er sandt, Justinianus er for jer begge; hvorfor Dievelen forliger I da ikke Sagen? I kiender ikke Justinianus saa vel som jeg; naar han henger Raaben paa begge Sider, saa er det ligesaa meget, som han vilde sige disse Ord: Gaaer hen, I Skab-Halse! og forliger Sagen.

2. *Advocat.* Herr Vormester! for at begribe Lovgiverens Mening ret, maa man jo conferere een Artikel med en anden; staaer der ikke i næstfølgende Paragrapho: Qvod si vis fluminis de tuo prædio — — —

Bremenfeld. Eh, slipper mig, I Ting-Stude! I hører jo, at jeg skal op paa Raadhuset.

1. *Advocat.* Eh, Herr Vormester! et Øyeblik; lad os nu høre hvad Hugo Grotius siger.

Bremenfeld. Jeg gier baade jer og Hugo Grotius Døden og Dievelen; hvad har jeg med Hugo Grotius at bestille? Han var en Armenianer; hvad kommer os de Love ved, som Folk gjør Fanden i Vold hen i Armenien? Henrich! driv dem strax paa Dør.

De gaaer ud.

Henrich klamrer ude i Gangen, og kommer ind paa sit Hoved, efterfuldt af en Kielling, som maa være en forklæd Mandsh-Person.

Kiellingen tar Vormesteren for Brykset, raabende: Ach er det Øvrighed, som gier saadane forbandede Love ud,

28. Han var en Armenianer] Hollænderen H. Grotius hørte til Arminianernes (Remonstranternes) Religionsparti.

Den politiske Randstøber.

at en Mand maa have to Koner? mener I vel, at Guds Straf er ikke over jer?

Bremenfeld. Er du gal, Kielling? hvem Bøtter har tænkt paa saadant?

Kiellingen. Hey hey hey, jeg skal ikke gaae bort, før jeg seer dit Hjerter-Blod.

Bremenfeld. A = = = = hielp. Henrich! Peiter! Peiter kommer ind, og træffer Kiellingen ud. Henrich, som var løbet i Stiul, hjælper endelig til med.

Scen. 3.

Bremenfeld. Henrich.

Bremenfeld. Henrich! du skal faae en U-lykke, om du indlader Kiellinger eller Advocater oftere, thi hver af dem dræber mig paa sin Maade. Dersom der kommer andre og vil tale med mig, skal du sige dem, at de maa tage sig vare for ikke at tale Latin, saasom jeg for en vis Aarsag har forsvoret det.

Henrich. Jeg har ogsaa forsvoret det for samme Aarsag.

Bremenfeld. Du kandsi sige, at jeg taler ikke uden Græst.

Der baner igjen. Henrich gaaer til Døren, og kommer ind med en stor Pakke Papiir.

Henrich. Her er en Hob Papiir fra Syndicus, som Bormesteren skulde giennemsee og give sine Betænkende over.

Bormesteren setter sig ned ved et Bord, og rager ubi Papirerne.

Bremenfeld. Det er ikke saa let at være Bormester, som jeg tænkte, Henrich! Jeg har faaet her nogle Sager at igiennemsee, som Fanden selv ikke kand hitte Rede ubi. Begynder at skrive, renser sig op, og tørrer Sveden af sig, setter sig ned igjen, og stryger ud hvad han har skrevet tilforn. Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Hvad er det for Alarm, du gjør? kand du ikke staae stille?

Henrich. Jeg rører mig ikke af Steden, Herr Bormester!

Bremenfeld. Han rehser fig op igien, tørrer Soeden af sig som tilforn, og tastar sin Peruque paa Gulvet, paa det han disbedre kan meditere med blot Hoved. Spadserer over Peruquen, og spender den til Side. setter sig ned at strive igien. Raaber: **Henrich!**

Henrich. Herr ~~Bormester!~~ [Bibliotecapetrarca.com/cn](http://www.bibliotecapetrarca.com/cn)

Bremenfeld. Du skal faae en U-lykke, staaer du ikke stille; det er den anden Gang, du har forstyrret mine Concepter.

Henrich. Jeg gjorde min Troe ikke andet, end jeg stak min Skiorte ind, og maalede paa mine Been, hvor meget min Liberie-Kiøl var for lang.

Bremenfeld. Rehser sig op igien, og banker paa sin Pierne med Haanden for at faae Concepter. **Henrich!**

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Gaf ud og siig til de Kiellinger, som raaber paa Gaden med Østers, at de maa ikke raabe i denne Gade, hvor jeg boer; thi det forstyrrer mig i mine politiske Forretninger.

Henrich. Raaber ved Døren disse Ord tre Gange: Hør, I Østers-Kiellinger! I Carnalier! I Caronier! I uforstammede Taster! I Egtemænds-Horer! er der ingen Skam i jer, at I tør raabe saadan udi Bormesterens Gade og forstyrre ham i hans Forretninger?

Bremenfeld. **Henrich!**

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Holdt op igien, dit Beest!

Henrich. Det gjør og ingen Gode, at jeg raaber mere, thi Byen er fuld af saadane Folk; saa snart een er gaaen forbi, kommer en anden strag i Steden, thi dersom — — —

Bremenfeld. Ingen Snak meer, staae still og holdt Munden. Setter sig ned, og stryger ud hvad han har skrevet igien, skriver paa nye, rehser sig op, og stamper af Brede paa Gulvet, raaber: **Henrich!**

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Jeg var tilfreds, det Bormesterstab var Fanden i Vold. Vil du være Bormester i min Sted?

Henrich. Stam, der gjør. Sagte. Og ligesaa faa den, der det begiærer.

Bremenfeld. Vil sette sig ned at skrive igien, men setter sig fensl i Tanker og falder paa Gulvet, raaber: Henrich!

Henrich. Herr Vormester!

Bremenfeld. Jeg ligger paa Gulvet.

Henrich. Jeg seer det nok.

Bremenfeld. Hid og hielp mig op igien.

Henrich. Vormester har jo sagt, at jeg ikke maa røre mig af Stedet.

Bremenfeld. Det er en forbandet Dreng. Kæyser sig selv op igien. Banker der ikke paa Dørren?

Henrich. Jo. Hvem vil I tale med?

En Borger. Jeg er Oldermænd for Hattemagerne; jeg har noget at klage for Vormester.

Henrich. Her er Oldermænden for Hattemagerne med nogle Besværinger.

Herman von Bremenfeld. Ey, jeg fand ikke have mere end een Ting i Hoved paa eengang. Spørg ham hvad det er.

Borgeren. Det er for vidtløstigt; Jeg maa tale med Vormester selv. Det fand være giort paa en Time; thi mine Klagemaal bestaaer kun i 20 Puncter.

Henrich. Han siger, han maa tale med Vormester selv; thi hans Puncter bestaaer kun i 20 Klagemaal.

Bremenfeld. Ach Gud bedre mig arme Mand, jeg er gandske fortunlet i mit Hoved allerede. Lad ham komme ind.

Borgeren. Ach Herr Vormester! jeg fattig Mand har lidt stor U-ret, som Vormester nu strax skal begribe, naar han faaer det at høre.

Bremenfeld. I maa forfatte det skriftlig.

Borgeren. Her har jeg forfattet det paa fire Ark.

Bremenfeld. Henrich! der banker igien.

Henrich. Hvem vil I tale med?

En anden Borger. Jeg har noget at klage for Vormester mod Oldermænden for Hattemagerne.

Bremenfeld. Hvem var det? Henrich!

Henrich. Det er denne Mand's Contrapart.

Bremenfeld. Lad ham flye dig sit Indgivende.
Bliver kun, begge I gode Mænd! i Forstuen saalænge.
Henrich!

Henrich. Ja, Herre!

Bremenfeld. Kan du ikke hjælpe mig noget til Rette? jeg veed ikke hvilket jeg skal gjøre først. Læs op for mig Hattemagerens Paastand.

Henrich læser op det, som følger.

Velbaarne, høylærde,
streng, faste Herr Borgemeister!

Af denne herlige Byes lovlige Borgerstabs anseelige Laug fremstiller sig som en Første-Grøde jeg underskrevne N. N., uværdig Aldermand for det anseelige Hattemager=Laug, og næst forhen aflagt saa ærbødig som kierlig Gratulation over at see en saa værdig og høj opliust Mand ophøjet til en saa høj Højhed, andrager i dybeste Ydmyghed een af de største, farligste og vederstyggeligste Misbruge, som de vanartige Tider og mere vanartige Menneſter have ført i Brug her i denne Stad, i Haab at Eders Herlighed herpaa vil raade Bod. Sagen er denne, at Kræmmerne her i Staden bær aldeles ingen Frygt eller Undseelse for offentlig at sælge og falholde hele Stykker af et Slags Klæde, som de lade være af Castor, ja falde og til den gruelige Dumdriftighed, at de deraf lade være Strømper, da det dog er bekiendt, at Bever-Haar hører alleene vor Profession til, hvorudover vi arme Hattemagere ikke med Penge kand opbeve de til vor Nærings Fortsettelse behøvende Haar, saa got Folk derover kommer i saadan Bane, at saa nu mere vil give 10 a 20 Rdlr. for en Hat, vores Handverk til ubodelig Stade paa Reputation og Indkomme. Naar det nu maatte behage min Herr Borgemeister at overveie efterfølgende 24 vigtige Marsager og Raifons, hvorefter vi Hattemagere formodentlig formene os alleene at være berettigede til Arbejde af Castor, nemlig (1) at det af Alders Tiid har været en almindelig Skik og Lands-Brug, ey alleene her, men over hele Verden, at

bære Castor-Hatte, som med mangfoldige Citationer af Historien som og lovlig derover førte Tings-Bidne kand bevise. 1. Af Historien = = = =

Bremenfeld. Spring over Historien.

Henrich. 2. Af Tings-Bidner, at Adrian Nilsen, gl. 79 Aar, kan erindre sig, sin Faders Oldfader har sagt = = = =

Bremenfeld. Spring ogsaa over hvad han har sagt.

Henrich. (2). At det er en umaadelig Overdaadighed at bruge saa kostbare Haar til Strømper og Klæder, som strider imod all god Orden og Skik, besynderlig siden der hidføres saa mange kostbare fine Klæder fra Engeland, Franckerig og Holland, at man vel derved kunde lade sig nøye, uden at falde en ærlig Mand i sin Næring = = =

Herman von Bremenfeld. Nok nok, Henrich! Jeg begriber, at Oldermænden har Ret.

Henrich. Men jeg har hørt, at en Øvrighed altiid maa høre begge Parterne, førend han sælger Dom; skal jeg derfor ikke ogsaa læse Contrapartens Svar?

Bremenfeld. Ja nok.

Han slyr ham efterfølgende Contrapartens Besværing.

[Henrich.]

Højbaarne Excellenz,

høj oplyste og højt politiske

Herr Borgemeister!

Saa højt som eders Forstand stiger over andres, saa højt gaaer min Glæde over andres, nu jeg har hørt, at I er bleven Bormester; men det, jeg kommer for, er, for Hattemagerne gjør mig Fortrød, og vil ikke, jeg maa sælge Stofte og Strømper af Castor. Jeg forstaaer nok hvad de vil, de vil have Handelen paa Castor alleene, og at man skal ikke bruge Castor til andet end til Hatte; men de forstaaer det intet. Det er taabeligt at bære en Castors-Hat; den gaaer man med under Armen, den hverken varmer eller nytter, og en Straae-Hat var af samme Nytte. Castor-Strømper og Klæder derimod er baade varme og bløde, og havde Herr Bor-

mester kun forsøgt det, som med Tiden fandt stee, skulde
 I betiende det selv = = =

Bremenfeld. Holdt op, det er nok; denne har
 jo Ret ogsaa.

Henrich. Men jeg veed jo, at de fandt ikke have
 Ret begge.

Bremenfeld. Hvem har da Ret?

Henrich. Det maa vor Herre og Borgemeister vide.

Bormesteren rejser sig op, og spatterer. Dette er
 noget forbandet Tøj. Henrich! fandt dit dumme Beest
 ikke sige mig hvem der har Ret? Hvorfor skal jeg give
 din Hund Kost og Løn? Derpaa følger Alarm i Gangen, og
 han spør: Hvad er det for Alarm i Gangen?

Henrich. De to Borgere er i Gaar sammen.

Bremenfeld. Gik ud og beed dem have Respekt
 for Bormesterens Huus.

Henrich. Det er best, Herre! de slaaes, saa maa
 stee de blir dis snarere gode Venner igien. Hillemeænd
 jeg troer, de vil bryde ind; hør, hvor de trommer paa
 Døren.

Serman von Bremenfeld kryber under Bordet, og skjuler sig.

Henrich. Hvem banker?

En Løfey. Jeg er fra en fremmed Resident; min
 Herre har noget at tale med Bormester, som er vigtigt.

Henrich. Hvor Pokker blev der af Bormester?
 Mon Fanden tog Bormesteren? Herr Bormester!

Bormesteren under Bordet, ganske sagte. Henrich!
 hvem var det?

Henrich. En fremmed President vil tale med
 Herren.

Bremenfeld. Beed ham komme igien om en halv
 Time, og siig, at der er to Hattemagere hos mig, som
 jeg maa expedere. Henrich! beed ogsaa Borgerne gaae
 bort til i Morgen. Ach Gud bedre mig arme Mand, jeg
 er saa forstumlet i mit Hoved, at jeg veed ikke selv hvad
 jeg siger eller gjør. Kænd du ikke hielpe mig noget til
 Rette, Henrich?

Henrich. Jeg veed ikke bedre Raad for Herr Bor-
 mester, end at han henger sig op.

Bremenfeld. Gaf ud og hent mig den politiske Stod-Fist, som ligger paa daglig Stue-Bordet, det er en Tydsk Bog i hvidt Bind; maa stee jeg fand finde derudi, hvorledes jeg skal tage imod fremmede Præsidenter.

Henrich. Vil Vormester have Senep og Smør dertil?

Bremenfeld. Nej det er en Bog i hvidt Bind. Medens Henrich er ude, gaaer Vormesteren og river i Tanter Hattemagerens Document i Stykker.

Henrich. Her er Bogen. Men hvad er det, Herren river i Stykker? Det er min Troe Oldermandens Klagemaal.

Bremenfeld. Ah jeg gjorde det i Tanter. Han tar Bogen og kaster mod Gulvet. Jeg troer, Henrich! det er best, at jeg henger mig efter dit Raad.

Henrich. Hey saa nu banker det igien. Gaaer ud, kommer ind igien grædende. Ah Herr Vormester! hielp, Herr Vormester!

Bremenfeld. Hvad er paa Færde?

Henrich. Der er et heelt Regiment Matrodsjer uden for Døren, som raaber: Gaaer vi ikke Net, da skal vi slaae alle Vormesters Bindver ind. Een af dem slog mig med en Steen ubi Ryggen, au-au-au=

Vormesteren trykter under Bordet igien. Henrich! beed True Vormesters komme ud at holde Styr paa dem; maa stee de har Respect for Fruentimmeret.

Henrich. Jo jo, I skal nok see, at Vaadsmænd har Respect for Fruentimmeret; kommer hun ud, saa maa stee de tar hende med Vold, og det sidste blir da verre end det første.

Bremenfeld. Cy, det er jo en gammel Rone.

Henrich. Matrodsjer ere ikke saa delicate; jeg vovede ikke min Rone paa det samme. Der banker det igien; skal jeg luffe op?

Bremenfeld. Nej jeg er bange, at det er Vaads=

26. Fruentimmeret] Fruentimmer, Ovindeljønnet. — 32. delicate] frække.

folket. Ah gid jeg var i Graven. Henrich! spring hen til Døren at høre hvo det er.

Henrich. See her, de gaae min Troe lige ind, det er to Raads-Herrer.

www.libtool.com.cn

Scen. 4.

Abrahams. Sanderus. Herman. Henrich.

Abrahams. Er Vormester ikke hjemme?

Henrich. Jo han sidder vist under Bordet.

Sanderus. Hvad? sidder han under Bordet, Herr Vormester?

Herman von Bremenfeld. Ah i gode Herrer! jeg har jo aldrig søgt om at blive Vormester; hvorfor har I bragt mig i denne U-lykke?

Abrahams. Han har jo engang taget derimod; kom kun frem, Herr Vormester! Vi ere hidkomne for at forestille ham den store Feh!, han har begaaet imod den fremmede Minister, som han saa haanlig har viset bort; hvorefter Staden kand komme i Fortræd. Vi tænkte, Herr Vormester bedre forstod Jus publicum og Cere-
monialier.

Bremenfeld. Ah I gode Herrer! I kand jo sette mig af, saa blir jeg reddet fra denne Byrde, som jeg er for svag til at bære, og den fremmede Minister saaer Satisfaction tillige.

Sanderus. Det være langt fra, Herr Vormester! at vi skulde sette ham af; han maa følge os strax til Raadhuset, for at overlegge med Syndico, hvorledes denne Forseelse kand got gøres.

Vormesteren. Jeg gaaer ikke til Raadhuset, om man trækkede mig end efter Haaret. Jeg vil ikke være Vormester, jeg har og ikke søgt om at være det; I maa heller tage Livet af mig. Jeg er Randestøber med Gud og Wren, jeg vil og døe Randestøber.

Sanderus. Vil I da fixere det hele Raad? Hør, Monfrere! tog han ikke mod Vormesterstabet?

Abrahams. Jo vist, det er jo noget, som vi allerede har rapporteret.

Sanderus. Vi skal nok faae Raad dertil; det hele Senat lar sig ikke saaledes prostituere.

www.libtool.com.cn

Scen. 5.

Herman. Heinrich.

Herman von Bremenfeld. Heinrich!

Heinrich. Herr Vormester!

Herman. Hvad mener du vel disse Raads-Herrer vil gjøre ved mig?

Heinrich. Jeg veed det ikke, Herre! De vare meget brede, det saae jeg nok; mig undrebes, at de torde bruge saadan en viis Mund i Vormesters Stue. Havde jeg været Vormester, jeg havde min Troe paa en god Maade sagt dem: Holder jer Snude til, I Stabs-Halse! I skal stikke Fingeren paa Gulvet og lugte hvad Huus I er udi.

Herman. Gid du var Vormester, Heinrich! gid du var Vormester, ah ah ah!

Heinrich. Om jeg maatte falde ind udi Herrens Forretninger, saa vilde jeg ydmgygt bede om en Ting, nemlig at jeg maatte falde mig von Heinrich herefter.

Herman. Ey, din uforstammede Rnægt! er det nu Tiid at komme med saadan Snaf? nu du seer, at jeg er omspendt med lutter U-lykker og fortrædelige Forretninger.

Heinrich. Jeg gjør det parrol ikke af nogen Urgierrighed, men alleene for at have nogen Respect i Huset af mine Medtienere, besynderlig af Anneke, som — — —

Herman. Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg træde dit Hals-Been i Stykker. Heinrich!

Heinrich. Herr Vormester!

Herman. Rand du ikke hielpe mig noget til Rette, din dumme Hund? See der, gjør mine Sager klar for mig, eller du skal faae en U-lykke.

Henrich. Det er dog underligt, at Herren vil begiære saadant af mig, han som er saadan klog Mand, og alleene for sin Wiisdom er bleven udbalt til dette høje Embede.

Herman. Vil du fixere mig oven i Riøbet?

Tar Stolen og vil slaa ham ned. Henrich løber ud.

Scen. 6.

Herman von Bremenfeld alleene.

Setter sig ned med Hænderne under Kinden, og grunder længe. Springer op af Alteration og siger: Vankede det ikke? Gaaer sagte hen til Døren, men seer ingen. Setter sig ned at grunde igjen, falder i Graad, og tørrer Øynene med Papirerne; af Alteration igjen springer op som udi Kaserie, og raaber: En heel Byldt Forestillinger af Syndicus! Hattemagerens Oiddermand! Oiddermandens Contrapart! Klagemaal i 20 Puncter! Oprør af Matrosjer! fremmed President! Tiltale af Raadet! Trudsler! Mon her intet Reeb er ved Haanden? Jo jeg troer vist, at der er eet bag Raskelovnen. Tar Reebet, og laver det til. Det er spaaet mig, at jeg ved mine politiske Studia skal ophøyes. Den Spaadom blir sand, om Reebet ellers vil holde. Lad saa Raadet komme med alle deres Trudsler, jeg blæser af dem, naar jeg er død. Een Ting vilde jeg dog ønske, nemlig at see Author til den politiske Stodsfist henge ved Siden af mig med 16 Stats-Cabinetter og politiske Nach-Tister om Halsen. Tar Bogen af Bordet, og river den i Stykker. Du Canaille skal aldrig forsøre nogen ærlig Randestøber meer. Saa, det er dog en liden Trøst, før jeg dør. Nu maa jeg lede efter en Krog at henge mig paa. Det blir beynæderlig merkvaerdigt at sige efter min Død: Hvillen Bormester i Hamborg var meer aarbaagen end Herman von Bremenfeld, der udi sit hele Bormesterskab ikke sov et Øyeblik?

25. Stats-Cabinetter] Datidens gjængse Titel for statistiske Skrifter.

Scen. 7.

Antonius. Herman.

Antonius. Hey hey, hvad Pøtter bestiller I?

Herman. Jeg har ikke i Sinde at bestille noget, men for at undgaae Bestilling vil henge mig. Vil I gjøre Compagnie med, skal det være mig en Fornøjelse.

Antonius. Hey min Troe vil jeg ikke; men hvad bringer jer til saadant fortvilet Forsæt?

Herman. Hør, Antoni! det gjør ingen Gode, at I taler derom. Jeg skal henges; steer det ikke i Dag, saa steer det i Morgen. Jeg vil kun bede, før jeg dør, at I formelder min Respect til Frue Vormesters og Frøkenen, og befaler dem at gjøre mig saadan Gravskrift:

Stat stille, Vandrings-Mand!

Her henger Vormester von

Bremenfeld,

Som i sit hele

Vormesterstabs Tiid intet

Minut sov.

Gaf du bort, og gjør ligesaa.

I veed maa stee ikke, kiere Antoni! at jeg er bleven Vormester, at jeg har faaet et Embede, hvorudi jeg veed ikke hvad hvidt eller sort er, og hvortil jeg finder mig gandske udhygting; thi jeg har merket af adskillige Fortrædeligheder, som allerede har mødt mig, at det er stor Forstikæl paa at være Øvrighed og at raisonnere om Øvrighed.

Antonius. Ha ha ha ha ha ha!

Herman. Belee mig ikke, Antoni! I har Synd deraf.

Antonius. Ha ha ha! Nu merker jeg, hvor det henger sammen: Jeg var nemlig paa et Verts-Huus, hvor jeg hørte Folk sprikke af Latter over en Comoedie, som man havde spillet Herman von Bremen, i det at nogle unge Menninger havde bildet ham ind, at han var bleven Vormester, for at see, hvorledes han kunde stifte sig derudi. Det gjorde mig hiertelig ont, da jeg

hørte saadant. Gif derfor strag hid, for at advare jer derom.

Herman. Ah er jeg da ikke Bormester.

Antonius. Nej det er puur opspunden Løh, for at vænne jer af med jer Galstak at raisonnere over høye Ting, som I ikke forstaaer.

Herman. Ah er det ey heller sandt om den fremmede President?

Antonius. Nej vist ikke.

Herman. Ey heller om Hattemagerens Oldermænd?

Antonius. Det er altsammen opspundet.

Herman. Ey heller om Matrodsjerne?

Antonius. Nej nej.

Herman. Gid Fanden henge sig da. Geske! Engelke! Peter! Heinrich! herud allesammen.

Scen. 8.

Herman. Antonius. Geske. Engelke. Peter. Heinrich.

Herman. Min hierte Kone! gaae hen til dit Arbejd igien; vort Bormesterstak er alt til Ende.

Geske. Til Ende?

Herman. Ja ja, det er til Ende; nogle Skafte har rottet sig sammen for at fixere os.

Geske. Fixere os? Da skal de faae en U-lykke, som har fixeret os, og du med.

Sun gier ham Ørefigen.

Herman pryglar hende dagtig.

Geske. Ah min hierte Mand! slaae mig ikke meer. Ah min hierte Mand! holdt op.

Herman. Du skal vide, Kone! at jeg er ikke Politicus længer, og derfor ikke tæller meer til tiue, naar jeg faaer Ørefigen. Jeg agter at føre et andet Levnet herefter, kaste mine Bøger paa Ilden og tage alleene vare paa mit Handtverk herefter. Jeg varer ogsaa ad eengang for alle, at dersom jeg seer, nogen af

jer læser i en politisk Bog eller bringer nogen i mit Huus, da skal det bekomme dem ilde.

Henrich. Jeg for min Part har ingen Fare derfor, Herr Vormester! thi jeg kand hverken læse eller skrive.

Herman. Lad kun den første Stavelse være ude, og kald mig slet og ret Mester som tilforn; thi jeg er Randestøber, og vil døe Randestøber. Hør, Monsieur Antoni! jeg veed, at I har haft Godhed for min Datter. Mine forrige Capricer har hindret jers Kierlighed. Nu har I baade hendes Faders og Moders Samtykke, saa at, hvis I er ved samme Sind og Forsæt, er all Hinder ophævet.

Antonius. Ja jeg blir ved mit Forsæt, og beder, at hun maa blive min Hustru.

Herman. Gier du dit Samtykke dertil ogsaa, Geste?

Henrich. Ah det er ikke at spørge om; Frue Vormesters har altid været for det Partie.

Geste. Holdt Munden til, Gief! jeg kand nok svare selv. Jeg har, min hierte Mand! givet mit Samtykke dertil for 3 Aar siden.

Herman. Jeg vil ikke spørge dig, Engeste! jeg veed, du er saa forliebt i ham som en Rotte i en Ost er det ikke sandt?

Henrich. Svar, Frøken!

Herman. Vidste jeg, at du gav disse Titler af Malice, skulde det bekomme dig ilde.

Henrich. Nej min Troe gjør jeg ikke, Mester! men man kand ikke saa hastig komme af Banen igien.

Herman. Gier I To da hinanden Hænder. Saa, nu er det got; i Morgen skal vi holde Bryllup. Henrich!

Henrich. Herr Vormester! Om Forladelse, ja Mester!

Herman. Du skal brænde mig op alle mine politiske Bøger; thi jeg kand ikke see det for mine Øyen meer, som har bragt mig i slige Grillen.

Si Øvrighed med Munden slaae,
Kand dog selv intet gjøre;
Set er, et Sæ-Kort at forstaae,
Et andet, Skib at føre.

Af en politift Bog man fand
 Vel lære raisonnere,
 Men til at forestaae et Land
 Udfordres andet mere.
 Af hvad som mig i Dag er steed
 Over Handverks-Mand fand lære,
 At den, der retter Dyrighed,
 Just selv den ey fand være;
 Thi naar en Randsstøber til
 Bormesters Embed løber,
 Er som naar Stats-Mand blive vil
 I Hast en Randsstøber.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

89092526805

B89092526805A

www.dool.com.cn

Lithomount
Pamphlet
Binders
Gaylord Bros. Inc.
Makers
Syracuse, N. Y.
Pat. Jan. 21, 1908

www.libtool.com.cn

89092526805

www.libtool.com.cn

b89092526805a